

**R.P. Thomae Młodzianowski Poloni, Societatis Jesu,
Praelectionum Theologicarvm Tomus**

**Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682**

Quæstio III. De Libertate Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82973](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-82973)

subjectum Deo invisum, quia est in subjecto; cum sit etiam cum gratia.

RESPONDEBIS 2. Habitus concurrit in genere cause formalis; ad hocq; requirit solam unionem: Ergo si uniat humanitati, inclinabit illam.

CONTRA. Respondi ad hoc, in Tractatu de Habitibus; ubi dixi, concursum habitus, in genere cause formalis, non esse talen, qualis est albedinis ad constituentem album: sed illum exerceri, non nisi positâ propositione objecti, & motivis, ad illud; quibus positis, voluntas illa est in actu se movendi, ad illumq; actu faciliat, inclinat, & impellit habitus, ut illum actu habeat voluntas: quod quia in Christo non dabatur, nec dari potuit; sit, ut ille habitus in Christo, ut dixi asserto primo, non potuerit habere rationem formaliter vitiosi.

DICES 1. Major esset Sanctitas Verbi, quæ nec materialiter acceptos habitus compati posset.

RESPONDETUR. Negando quod assumitur; quia Sanctitati non repugnat, nisi habitus vitiosus, quæ talis; non verò repugnat habitus materialiter acceptus.

DICES 2. cum Amico. VERBUM, eo ipso, quia assumit naturam, naturali debito, illum tenet emundare, ab omni eo, quod cum ratione habet moralē oppositionem; atque adeo emundare etiam ab habitibus.

RESPONDETUR. Habitus, quæ vitiosi sunt, habere moralē oppositionem cum natura intellectuali; sed non quæ qualitates sunt.

DICES 3. Homo tenetur hos habitus expellere à se, si possit: Ergo & VERBUM tenebitur, cùm possit.

RESPONDETUR. Cum homo non possit facere, ut habitus in se non habeant rationem formaliter vitiosorum: sit ut teneatur ad illos expellendos: & sub hac formalitate, tenetur illos Verbum depellere; quia verò materialiter accepti, non dicunt ullam oppositionem cum natura rationali; sit, ut stent cum unione: & si potest Deus esse illorum causa specialis, servando illos in lapide; potest esse, etiam in natura assumpta, illorum causa specialis.

ASSERO 3. Absolutè tamen loquendo, Habitus tales non possunt esse in Christo.

RATIO: quia, eis illos non quæ formaliter vitiosos, sed materialiter non nisi spectatos, sunt merē formalitates non nisi intellectus; in re autem, illi sunt habitus dicentes essentialē ordinem ad virtutē: Ergo, si quæ vitiosi, non possunt esse in Christo, quæ qualitates non possunt esse in Christo.

QUESTUS 3. An cum unione hypothetica possit stare obligatio ad paupēram pro peccatis, v. g. ante assumptionem commissis?

Aliqui censent, posse manere reatum pœnæ temporalis; ita Suar. Lugo: negat tamen uter-

que, posse manere in Christo reatum pœnæ æternæ. Non posse autem manere in humanitate reatum, etiam pœnæ temporalis, docet Vasa. & Amicus num. 59.

QUESTIO III.

De Libertate Christi.

PRÆMITTO 1. In hac materia, punctum difficultatis in hoc esse. Supponimus Christum fuisse liberum. Tum quia Isaia 53. dicitur: oblatus est, quia ipse voluit; & Christus hoc idem de se testatur Joan. 10. Habeo potestatem ponendi animam meam. Tum quia, si Christus non est liber, non est meritus; quia meritum libertatem supponit: meritus autem est nobis, ut ex Scriptura definit Tridentinum, Sess. 6. c. 7. ubi Christum appellat causam meritioriam nostræ justificationis. Tum quia, ut argumentatur Maximus, in disputatione cum Pyrrho, apud Petavium tom. 4. lib. 9. cap. 8. num. 4. voluntatem liberam habuit Adamus: Ergo illam Christus assumere debuit: quia alia illam non curaser. Quoniam, inquit, quod non est assumptum, non est curatum. Quod ulterius idem Maximus confirmat: quia libertas humana est opus Dei in natura humana: Ergo, in illa assumenda, relinqu non debuit; quia vel opus suum damnare, vel ei salutem invidere putaretur Verbum, si illam non assumpsisset. Idem sentit Damascenus apud eundem. Ambrosius lib. 2. de fide cap. 4. & clarè Amphilius in Epist. ad Pancharium Diaconum, ubi Christum libero arbitrio prædictum dicit, & ab omni necessitate liberum. Si autem Christus est liber: quomodo impeccabilis? idque ex eo; quia Christum esse liberum, est esse indifferentem ad utrumlibet, si est indifferentis ad utrumlibet, poterat urgente obligatione agere, vel non agere bonum; si poterat non agere bonum, poterat peccare: si poterat peccare, ergo non erat impeccabilis; cuius oppositum vidimus. Unde, est hic dilemma difficultatis. Non poterat peccare Christus: Ergo non erat liber. Poterat peccare: Ergo non erat impeccabilis.

PRÆMITTO 2. Duplicis generis actiones præ oculis haberi, in salvanda libertate Christi, & ejus impeccabilitate. Imò actiones, quæ etiam erant illi communes, cum quacumque rationali creatura: ut non odisse Deum, colere illum: &c. 2ddæ actiones, quæ specialiter Christum concernebant; ut mori pro mundo.

PRÆMITTO 3. Plures esse modos salvandi libertatem Christi: ut videre est apud Amicum disp. 15. Sect. 3. qui recenset 11. modos. Sed horum aliqui pendent à particularibus principiis Thomistarum, alibi impugnatis. Ad particulares doctrinas descendendo, sit

DIFFI-

Disputatio V.

217

DIFFICULTAS I.

Proponuntur, & impugnantur duo Modi sal-
vandi Libertatem Christi.

1. EXPLICATIO sit Suarri disp. 37. Sect. 3.

DOCEBAT 1. datum fuisse præceptum
v.g. moriendi Christo, & impossibile fuisse, sup-
positionem illam præcepti componi, cum omis-
sione talis actus.

DOCEBAT 2. Etiam ex illa suppositione,
non sequi, quod voluntas necessariò efficerit
talem actum, hoc titulo, quod sit imperatus.
Rationem dabat: quia ut tollatur libertas, ex
aliqua suppositione, non satis est, ut ipsa supposi-
tio antecedat voluntatis consensum; nec suffi-
citur, quod tali suppositione positâ, infallibiliter
sequatur talis actus: sed præterea necessarium
est, ut id, quod per talem suppositionem ponitur,
aliquo efficaci, & veluti physico modo, deter-
minet voluntatem ad talem actum; nam
hoc est propriè necessitatem inferre. Sienim
id, quod supponitur, non habet hujusmodi vim
& efficaciam: non potest mutare connaturali-
lem modum operandi voluntatis: Ergo nec tol-
let libertatem ejus: nam in ea consistit connaturalis
modus operandi illius.

DOCEBAT 3. Præceptum, quod in præsenti
difficultate supponitur, quamvis sit talis supposi-
tio, ut à voluntate non pendeat, & illa positâ,
infallibiliter sequatur obedientia: non tamen
est talis, quæ habeat in ipsa Christi voluntate ef-
ficaciam, ut physice determinet illam: nam
præceptum est potius extrinsecum, & potius
moveat ex parte objecti, quam ex parte poten-
tia ipsius: per se autem, non ponitur in objec-
to aliquid, quod possit necessitatem inferre vol-
luntati. Et idem, inquit, dicendum est de præ-
definitione, seu decreto divinæ voluntatis, quod
humanam voluntatem antecedit, & illo positi-
to, infallibile est, voluntatem humanam con-
sensuram: nam hujusmodi decretum, solum
præintelligitur in Deo, per modum intentio-
nis, non per modum exæcutionis: & ideo non
intelligitur per illud, agere aliquid in voluntate;
aut physice illam determinare ad operan-
dum: consequenter hoc decretum non tolleret
libertatem. *Alius, que non habent difficultatem,*
omissi.

DOCEBAT 4. & condistinguebat has propo-
sitiones. Christus liberè perfecit actum, quo
implebat præceptum: & hanc: Christus pot-
tut non implere præceptum. Prior proposizio
est vera: quia ita illum actum faciebat, ut per
facultatem propriam suæ voluntatis, quæ in-
trinsicè impedita non erat, posset illum non fa-
cere. *2da autem proposizio est falsa: quia per*
illam indicatur, potuisse Christi voluntatem
care illâ divina custodiâ, cum qua non potuit
componi peccatum.

DOCEBAT 5. huic propositioni. Poterat
Christus non operari actum præceptum; hanc
distinctionem adhibendam esse. Potuit non
operari, considerato intrinsecò modo operan-
di, suæ voluntatis. Concedo: in suppositione
divinæ præscientiæ, & motionis. Nego.

Totus succus hujus Explicationis in hoc stat. Li-
berè Christum operatum fuisse: quia, etiam po-
sito præcepto, operabatur secundum modum
intrinsecum suæ voluntatis, & à nullo principio
physico determinatum. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT 1. Attentis phrasibus
Suarri, & esset Christus liber in operando, ut
supponitur; & non esset liber: ut probatur.
Quia ad hoc, ut tollatur libertas, ex aliqua sup-
positione antecedenti, necessaria est, ut id, quod
per talem suppositionem ponitur, aliquo effica-
ci, & veluti physico modo, determinet volun-
tatem ad talem actum; sed ponitur tale principi-
um physicum: quod probatur: unio, & hac
mediante, persona Verbi, non minus deter-
minat, physicè & efficaciter, ad unam partem,
nempe ad non peccandum, ad nonnisi imple-
dum præceptum: quam si data fuisset, physica
prædeterminatio ad unam nonnisi partem; sed
hæc, physicè, & efficaciter faceret impleti præ-
ceptum: Ergo & unio, ipsaque persona, idem
præstabant.

NON SATISFACIT 2. Quæro enim, an na-
tura prout assumpta, liberè v.g. non sit menti-
ta, liberè servaverit præceptum moriendi, vel
non liberè? Silibere: Ergo potuit non servare,
prout assumpta: Ergo prout assumpta, potuit
peccare: quia hoc in re non aliud est, quam non
servare præceptum graviter obligans: quod si
natura assumpta non liberè servavit præceptū:
non respondet ad difficultatem, nec salvatur,
quod debuisset salvari.

NON SATISFACIT 3. Quia videtur aliqua
afferre, non satis congrua nostris principiis:
Nam communiter dicitur in 1. par. de Scientia,
& in materia de gratia, ac prædefinitionibus a-
ctuum bonorum: si prædefinirentur, non con-
sultâ per scientiam conditionalem libertate no-
stra, item si eleçio efficax ad gloriam formare-
tur, ante prævisionem conditionatam actuum
nostrorum bonorum: quod illa prædefinition,
& illa eleçio, tolleret nobis libertatem; quam-
vis nulla physica prædeterminatio ponereetur, in
voluntate: Imò contra Thomistas, qui dupli-
cem prædeterminationem comminiscuntur,
quandam intrinsecam, sitam in qualitate super-
addita, & aliam extrinsecam, sitam in decreto
Dei, arguunt nostri, auferri hac doctrinâ liber-
tatem. Jam autem per Suar. illud decretum
prædeterminatum non auferret libertatem:
cum non sit quid coniunctum physicè cum vo-
luntate. Quod ipsum universaliter in hoc re-
solvitur: quia suppositio antecedens, quam po-
nere, vel non ponere, non est in nostra potesta-
te, &

* te, &

te, & quā positā, non potest non sequi eventus, aufert libertatem; tale autem esset illud decretum prædeterminativum Thomisticum; & tale esset illud præceptum Christo impositum. Et certè, cùm dicant Thomistæ, videre Deum futura conditionata libera, in suo decreto efficaci, & absoluto ex parte aëtus, nihilominus nos tale decretum non admittimus, tanquam dissonum libertati: posset autem admitti, tanquam salvativum libertatis per Suar. quia illud decretum non immutat physicè voluntatem, nec unitur voluntati, ut modum ejus operandi connaturalem immutet. Nec sufficit, quòd dentur auxilia indifferentia: quia quamvis in sua entitate sint indifferentia: ratione illius, extrinseci decreti: tolleretur adhuc libertas; indifferentiaq; illa auxiliorum, non esset nisi materialis: eo, quòd formalitatem indifferentiæ tolleret adjunctum illud, niempe prædeterminatio: sic & illud decretum extrinsecum tolleret libertatem, indifferentiaque illa mediorum, esset, ex paritate rationis, non nisi materialis. Unde videretur Deus formare aëtum: Dotibi auxilium, quod de se est indifferentis ad utramque partem; sed ego illud determino, & volo ut nonniſi hoc agere jam possis: quo certè casu, & indifferentia & libertas destruitur. Et sicut, si ponatur prædeterminatio necessitans, quantumvis sit voluntas, in sua entitate, potentia indiferens, & potens indifferenter agere; tamen ex adjuncto illo principio, destrueretur jam indifferentia illa voluntatis, aut potius ligaretur necessitate: ita & indifferentia auxiliis, ac mediorum, ligaretur extrinsecō illo decreto. Denique voluntas illa Dei, in circumstantia illorum etiam indifferentium mediorum, vel potest mutari, vel non? si potest: Ergo non est absoluta & efficax; poteritque aliquid non fieri, quòd Deus vult efficaciter fieri. Sinon potest: Ergo non potest non esse id, ad quod dicit essentialē ordinem illud decretum: dicit autem essentialē ordinem ad aëtum ipsum. Quæ omnia in hoc fundantur. Libertas stat in posse agere, vel non agere, positis omnibus prærequisitis; sed inter prærequisita, est etiam voluntas divina: Ergo etiam illa positā, debet posse non agere. Sed falsum est, quòd illo casu posse non agere: Ergo etiam falsum erit, esse tunc illam liberam.

RESPONDEBIS. Quòd Persona VERBI afferens impeccabilitatem, adeoq; inviolabilitatem præcepti à Deo lati Christo, non sit principium physicum agendi; vel si est, quòd non tollat libertatem: quia id solum tollit libertatem, quod se habet per modum principii necessarii requisiti ad agendum; jam autem personalitas, non est principium necessarium ad agendum.

CONTRA. Etiam posito principio non necessarii requisito, auferri potest libertas; quia

auferrri potest indifferentia, ut dictum, ex adiuncto.

2. **EXPLICATIO** est aliquorum Recentiorum apud Suarez & Lugo.

DOCEBANT 1. Christum fuisse liberum ad servandum præceptum: quia potuit omittere ejus observantiam.

DOCEBANT 2. Quamvis potuit omittere præcepti observantiam Christus, non tamen potuit peccare; quia non potuit habere aëtum positivum, quo vellet violare præceptum.

DOCEBANT 3. Omissionem rei præcepta, secundum se sumptam, non esse peccatum; quia peccatum debet esse voluntarium: non autem est voluntarium, nisi detur aëtus voluntatis, à quo, formaliter & denominativè, dicatur liberum. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT 1. Quæro, si pura aliqua creatura ligaretur præcepto moriendo, omittendo illud præceptum, vel peccaret vel non peccaret? Si peccaret: Ergo & Christus peccaret; quia enim ratio non excusat à peccato creaturam, cur excusat Christum? si autem illa creatura tunc non peccaret: Ergo potest esse, posito præcepto de observando, non observantia præcepti divini, sine ulla culpa.

NON SATISFACIT 2. Quia vel per puram omissionem, vel non per puram omissionem, potuisse Christus omittere præcepti impletionem? si non per puram omissionem: Ergo jam admittis aëtum nolendi servare præceptum, in Christo: hoc enim est, non esse illam omissionem puram, absurdum autem est, ponere in Christo nolitionem servandi præcepti urgentis. Si per puram omissionem: hæc calibi negata; illa etiam concessa, quærere restat: illam omissionem puram in Christo, esse libera, vel non libera? si non libera: Ergo nec salvas libertatem; quia nihil ponis de linea liberi. Si libera: quomodo illa est sine ullo aëtū? & si est libera, sine ullo aëtū: cur non poterit etiam esse voluntaria, sine ullo aëtū? adeoque & peccaminoſa.

NON SATISFACIT 3. Quia Christus reflectens se super suum posse, vel posset dicere, possum liberè omittere observantiam præcepti, vel non poterat hoc dicere? si non poterat: Ergo appetit, quòd non liberè moriebatur: agnoscet enim hoc in se. Si poterat hoc dicere: cùm nulla sit talis omissione pura, quæ non possit transire in non puram, casu quo aëtū ponatur: unde hoc jam erit, ut si objectum attingatur pura omissione, non sit futurum peccatum? si autem attingatur, non pura omissione, jam sit futurum peccatum? infereturque, si objectum attingatur non pura omissione, peccabitur: Ergo etiam si attingatur pura omissione, peccabitur: nam specificativum & induxit in malitia, utrobius idem habebitur.

DIFFI-

DIFFICULTAS II.

Examinatur Sententia communis.

^{25. Sect. 3.} **E**xplicatio communis est, quā utuntur Vāsq. Valent post illosque Amicus disp.

DOCE^NT 1. In p̄cepto illo, distingui posse substantiam p̄cepti, & circumstantias p̄cepti. Substantia p̄cepti v. g. moriendi, est ipsa mors subeunda: circumstantiae autem sunt, mori, hoc vel illo tempore, hoc vel illo motivo, hac vel illa intentione actus &c.

DOCE^NT 2. Christo p̄ceptam esse substantiam actus, v. g. mortem; sed non esse illi p̄ceptas circumstantias: consequenter, Christum liberum fuisse, quoad illas, licet non quoad substantiam p̄cepti; fuisse autem, in libera Christi potestate, tempus moriendi, deducunt ex illis verbis Christi: *Nondum venit hora mea, Ego pono animam meam, nemo tollit eam a me, &c.*

DOCE^NT 3. Quamvis Christo fuerit p̄cepta substantia actus, nihilominus Christum, propter circumstantiam temporis, liberè exercuisse totam substantiam actus moriendi; quia scientia potestate ejus erat, hoc vel illo tempore, totam p̄cepti substantiam exequi, vel non exequi. *Ex his*

Explicatio Libertatis, in ipsis principiis, in hoc stat: quia Christus non erat determinatus ad circumstantias moriendi. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT 1. Quia, ut ait Suar. ex hac sententia sequitur, hanc conditionalem esse veram; quod si Christo impositum fuisse p̄ceptum, non tantum circa substantiam actus, sed etiam circa omnes circumstantias temporis, motivi, intentionis &c. quod scilicet eo casu nulla fuisse in Christo libertas; quia nec salvativum ejusdem, nempe indifferentia ad circumstantias; quo posito arguitur ulterius. Est mera nonnisi divinatio, quod Christo non fuerit p̄ceptum;incerere v. g. post tot annos vite: & si casum capilli ordinat providentia divina, etiam secundum instans illum determinando: multo magis id fecit circa vitam Christi. Scriptura illa adducta: *Nondum venit hora mea*, sicut per Amicum habet hunc sensum: *Nondum venit hora mea*, quam feci meam, per liberam determinationem mei, ad hanc circumstantiam horae; sic ego dicam habere hunc sensum: *Nondum venit hora mea*, quam mihi aeterno destinavit Pater; verba etiam illa; *Ego pono animam meam*, significant quidem libertatem Christi, sed non significant modum illius libertatis, qualem communisicitur Amicus & alii.

NON SATISFACIT 2. Vc enim, hoc tempore, quo Christus mortuus est, liberè totam

p̄cepti substantiam executus est, vel non liberè: si non liberè: Ergo contradictoria dicit Amicus; dicit enim, ut citavi, quod totam substantiam actus moriendi liberè executus est: Ergo ulterius nec illa morte nos redemit; redimere enim non potuit, nisi meritorie agendo: meritorie autem agere non potuit, nisi liberè. Quodsi eo tempore, quo Christus mortuus est, liberè totam p̄cepti substantiam executus est: Ergo libera illi fuit substantia actus: Ergo contradictoria dicit Amicus, dicens, nonnisi quoad circumstantias liberum, quia indeterminatum, fuisse Christum.

NON SATISFACIT 3. Non debet dici, quod substantia Incarnationis non sit decreta, propter nostram salutem, sed sola aliqua circumstantia ejusdem: Ergo nec debet dici, sola circumstantiam passionis, fuisse liberam, & non determinatam: non autem substantiam, quia, si est determinata ipsa substantia, & solùm circumstantia non determinata: sola circumstantia erit libera, & non passio. Si enim, etiam circumstantia passionis, fuisse determinata, jam nulla foret patiendi libertas: Ergo pariter, cum sit determinata ipsa substantia passionis, deberet dici, non esse libera substantia passionis: Hoc autem dicinon potest: quia sicut, si non fuisse decreta substantia incarnationis, non fuisse vera propositio: Incarnatus est propter nostram salutem; sic nec foret vera propositio: Passus est propter nostram salutem. Nam istud *Passus*, significans substantiam moriendi, deberet trahere secum rationem meriti, adeoque rationem liberi; non traheret autem, si ipsa substantia actus est decreta, adeoque non libera. Hinc non deberet dici gratiarum activè: Passus est pro nostra salute; sed nonnisi, anticipavit mortem, vel, ex hac intentione voluit illam pro nostra salute. Rursus, si nihil obstat, ad salvandas, commodiū scripturas, & autoritatem sacram, exaltandaque merita Christi, debemus dicere etiam substantiam p̄cepti liberam fuisse Christo, & non solas circumstantias; sed nihil obstat, quominus id dicamus: & si id dicatur, simplicius Scripturæ accipientur, quæ mortis in substantia meminerunt nostri redemptivæ, non verò istius solius v. g. anticipationis: Ergo debemus dicere, etiam substantiam moriendi liberam fuisse, adeoque indeterminatam.

DICES cum Amico. Si quis sciret se post annum moritum, & ante hunc annum, oblatâ occasione, anticiparet tempus mortis per martyrium, iste esset verè martyr; ex eo tantum, quod vitam pro Deo liberè effunderet, anticipato tempore: Ergo pari ratione, Christus, certò sciens, se post aliquod tempus, ex p̄cepto Patris, necessariò moritum, si prædictum tempus liberè anticipasset notabiliter, verè diceretur liberè mori, non solùm quoad circum-

stantiam temporis, sed etiam quoad substantiam mortis. *Missis aliis disparitatibus*

RESPONDE TUR. Disparitatem esse. Quia in Martyribus, utpote necessitate moriendi ad strictis, nulla alia laudabilitas potest cogitari, nisi anticipatio; quā positā, habetur in illis totum fundamentum laudabilitatis. Aliunde etiam, non tenemur, quā maximam laudabilitatem, & ejus fundamentum quārere, in morte Martyrum; quā sine dubio esset major, si, cūm possent nunquam mori, morerentur tamen pro Deo. Jam verò in Christo, qui poterat non teneri legibus moriendi, debet alia libertas, & alia laudabilitas moriendi inquiri, nempe ipsa substantia mortis; tenemurque, habito fundamento, quā maximam laudabilitatem morti Christi tribuere; adeoq; tenemur sentire, mortem illam fuisse libertam, etiam quoad substantiam moriendi. Et certè verba illa Christi, *(Potestate habeo animam meam ponendi, & potestatem habeo illam sumendi. Item, Nemo animam meam tollit à me.)* si simpliciter sumantur: ostendunt, ipsam vitam, hoc est oppositum substantiæ mortis, in potestate illius fuisse: quam potestatem, certè non tantum per respectum ad Deum, sed etiam per respectum ad homines, non habent martyres; nec habent martyres; nec hoc quisquam illorum, etiam per ordinem ad homines, dicere potest: per quod monstrant, non esse sibi liberam substantiam mortis; quia autem verbis illis usus est Christus, monstrat substantiam mortis fuisse sibi liberam.

Disparitas secunda afferri potest. Martyres ipsā substantia mortis meriti sunt, quia hāc mors quam oppetierunt, non potest dici moraliter eadem, cūm ea, ad quam necessitatibus sufficiat legē naturæ: jam autem si substantia mortis Christi est decreta, & præcepta, hāc ipsa quam operit mors, erat eadem quā præcipiebatur.

Tertia disparitas est. Quia, cūm homines, etiamsi necessitentur ad mortem, non necessitentur ad acceptandam mortem; possit quā aliquis nolle mori, quamvis debeat mori: hinc sit, ut casu quo mori velit, dicatur liberè mori. Jam autem, titulo præcepti, necesse erat, ut acceptaret Christus mortem; quia erat necesse ne peccaret, peccaret autem non acceptando præceptam mortem. Siautem erat necesse illum acceptare mortem, aliter se jam habebit Christus, quā martyres, in obeunda morte.

DIFFICULTAS III.

Impugnatur alius modus idem explicandi.

4. **E**XPLICATIO est Recentiorum, quā utitur Cabrera apud Amicum, & cam defendit Lugo totā Sc̄t. 8. Hāc Explicatio salvat Christi libertatem, imprimis, quia non erat de-

terminatus ad certum instans mortis: deinde, pro quoq; instanti urgente, poterat dispensationem petere supra præceptum.

Quoad hanc partem, in quantum Lugo libertatem Christi salvat, quād non esset obligatus, pro hoc instanti, implere præceptum.

NON SATISFACIT hāc explicatio. Quia tota argumentatio Lugonis colligit consequentiam similem, ac si aliquis argueret: Hic calamus non est ad scribendum necessarius, & hic alius, & hic alius: Ergo nullus calamus est ad scribendum necessarius; hāc collectio consequentia est nulla: Ergo & illa prior. Sequela probatur. In hoc instanti, non erat Christus determinatus ad moriendum, neque in hōc cundo, neq; in alio, & sic ulterius: Ergo in nullo fuit instanti obligatus. En illationem posteriorem, priori similem; & si ostendatur melius colligi illationem, insolutum manebit, quod quāritur: nempe, quomodo liberè adhuc sit Christus mortuus?

RESPONDE BIS 1. Quād Christus fuerit liberè mortuus, quia non erat determinatus, ut hoc instanti determinato moreretur; intellige de antecedente instanti, quod præcedit ultimum instans, decretæ jam & determinata mortis.

CONTRA est. Ponamus, mortuum esse Christum illo instanti, quo est decreta illi mors, vel determinatus vita tractus; vel liberè moriebatur, vel non liberè: si non libere: non respondes ad punctum. Si libere: unde salvabilitatem, cum non supponatur anticipante instanti mortuus? Et ut ostendatur, non colligi rectè illationem, sic iteratè restauratur argumentum. Ultimum illud instans, vel est decretum, vel non est decretum? si non est decretum: ex eo non esset decretum; quia poterat satisfacere præcepto in instantibus antecedentibus illud ultimum: quā responsio est similis illi. Hic ultimus calamus non est necessarius ad scribendum, quia sufficit penultimus; & tamen, ex sufficientia calami penultimi, non rectè colligitur hāc illatio: Nullus calamus est necessarius: Ergo neque rectè colligitur illatio: Nunquam instans erat determinatum. Si autem illud instans est decretum: quomodo salvias libertatem?

RESPONDE BIS 2. Christum non fuisse mortuum ultimo illo instanti, sed antecedenti quōdam, adeoq; instanti non decreto.

CONTRA. Quia hoc est mera divinatio, Christum, non illo instanti decreto, mortuum fuisse; & salvari quidem libertas Christi debet, sed & dispositivitas providentia divinæ, si in aliis, ipsa puncta & momenta, certè etiam in Christo, destinantis.

RESPONDE BIS 3. Salvari libertatem, non solùm per hoc; sed simul, quia potuit petere dispensationem.

CON-

CONTRA est. Ergo jam ex uno tantum capite salvas libertatem: quia ut illud primum caput pertineat, fulcis illud hoc secundo, quod est petere dispensationem.

NON SATISFACIT 2. Quia h̄c queritur principium libertatis, secundum quod fuisset liber Christus quoad substantiam mortis, id verò quod affertur, non salvat libertatem quoad substantiam mortis. Quod ipsum probatur; quia communis sententia, docens in potestate Christi fuisse anticipationem mortis, per ipsum Lugonem, non salvat libertatem, quoad substantiam mortis: h̄c autem videntur parum distare.

NON SATISFACIT 3. Quia aliud est præceptum de substantia mortis, & aliud de tempore mortis: Ergo etiam aliud est libertas, de substantia mortis, & alia de solo tempore mortis: Ergo sicut præceptum de substantia mortis, non est præceptum de tempore mortis; sic etiam libertas circa tempus mortis, non erit libertas circa substantiam mortis; & tamen Lugo, non nisi ad libertatem circa tempus mortis, attingit.

2. Pars salvande libertatis Christi, nempe quod poterit petere dispensationem.

NON SATISFACIT 1. Suppono quod aliud formaliter sit esse liberum, quoad substantiam præcepti, & aliud, esse liberum, quoad petendam dispensationem à præcepto. Ratio suppositi est imprimis à pari: quia alia est obligatio ad substantiam voti, & alia obligatio ad non petendam dispensationem à voto, ut scitur: idem etiam servari solet in legibus penalibus; aliud enim est mandare exilium Petro, & aliud, obligari etiam amicos, ad non petendum, ut redeat ab exilio. Idem suppositum probatur ratione: quia scilicet alia est materia præcepti, quod est circa mortem, & alia materia præcepti, de non petenda dispensatione: aliud item potest esse motivum hujus, & aliud illius. *Hoc Supposito*

Formatur argumentum. Quia h̄c queritur libertas quoad substantiam præcepti; sed h̄c explicatio non salvat libertatem quoad substantiam præcepti; quod ipsum probatur. Salvat non nisi libertatem ad petendam dispensationem in præcepto, quæ libertas alia est libertate in substantia præcepti: Ergo non salvat libertatem quoad substantiam præcepti. Antecedens probatur: quia potest aliquis necessitari ad substantiam præcepti, & non necessitari ad non petendam dispensationem: sicut potest obligari ad substantiam præcepti, & non obligari ad non petendam dispensationem ab obligacione; immo ipse Christus poterat necessitari, & ad substantiam mortis, & ad non petendam dispensationem: Ergo & alia est libertas ad substantiam præcepti, & alia ad non petendam dispensationem.

RESPONDEBIS. Sufficere, quod mors Christi sit libera denominativa, à voluntate libera Christi, quā voluit non petere dispensationem.

CONTRA. Quia jam non salvas libertatem, & meritum, quoad substantiam præcepti: talemque illi non nisi laudabilitatem tribuis, qualem habet actus exterior, comparatus ad interiorum, respectu cuius non est nisi denominative liber, & denominative meritorius.

Ad ea quæ ex Lugone responderi possent, hac prævideantur. Quod præcesserit in Christo aliquid necessitatuum physicè, ad moriendum: (nisi id aliunde salvetur,) quia præcessit physica impeccabilitas, faciens ne posset transgredi præceptum: conséquenter, (nisi id aliunde salvetur) non habebat physicam potestatem non moriendi.

NON SATISFACIT 2. Si potestas petendæ dispensationis salvaret libertatem in Christo, vel salvaret ratione impetrandæ pro tunc dispensationis, vel ratione folius potestatis, quæ tunc habebatur, ad petendam dispensationem: nulla ex his ratione salvatur libertas Christi. Quod probatur. 1°, Non ratione dispensationis pro tunc impetrandæ, cùm urget præceptum: quia hæc impetratio est impossibilis; vellet enim contradictria: ut scilicet dum urget præceptum, & urgeat, ut supponitur; & non urgeat: quia non urget, dum adeat dispensatio. 2°, Non ratione dispensationis postea impetrandæ: quia si potestas, quæ tunc habetur ad petendam dispensationem, non salvat libertatem pro præsenti, sed pro futuro: Ergo nec salvat illam dispensatio postea importanda. 3°, No ratione potestatis, quæ tunc habetur ad petendam dispensationem: quia potestas illa non plus infert, quā posse esse liberum, non autem esse liberum: Ergo pro nunc non salvat libertatem; & sicut posse habere prædeterminationem, non infert prædeterminationem; posse habere calorem, non infert calorem; sic & posse esse liberum, non infert esse liberum; idq; ideo: quia posse esse liberum, non infert definitionem libertatis, quæ est habere potestatem ad utrumlibet; sed tantum infert capacitatem ad illam potestatem. Porro quod posse petere dispensationem, non infert plus, quā posse esse liberum: probatur. Supponamus, non petere Christum dispensationem, sed tantum habere potestatem petendæ: potestne agere salva impeccabilitate oppositum, an non potest? si non potest: Ergo non est liber, cùm non habeat potestatem, idque proximam, ad utrumlibet. Si autem potest agere, etiam non petita dispensatione, sed cum solo posse petere, idque salvâ impeccabilitate: Ergo otiosa in illo est et actualis petitio dispensationis; quæ tamen exigitur. Sicut enim, si hoc ipso, quia Bertha & Caius, consanguinei in tertio gradu,

possunt petere dispensationem, licet possent copulari matrimonio: hoc ipso petere dispensationem otiosum foret; ita & in praesenti. Illustrari hoc potest tali instantia. Ponat Deus prædeterminationem necessitatem ad bonum: conjungat illam cum potestate petendæ dispensationis, seu petendi, ut auferatur prædeterminatione necessitans: casu, quo non auferatur, non erit operatio libera, quia profecta à principio necessitante: nec sola præcisè potestas impenetranda dispensationis, erit illativa libertatis: Ergo idem dicendum in praesenti.

A D D O. Cum intelligitur Christus, posse petere dispensationem, pro illo instanti, pro quo instanti, pro quo moritur: vel intelligitur habere jam illam dispensationem, vel non intelligitur habere? Si intelligitur habere: Ergo non ex præcepto est mortuus: Ergo non salvas libertatem salvo præcepto: in quo tamen in praesenti laboratur. Sinon intelligitur habere dispensationem: Ergo nec intelligitur liberè mori; quod probatur. Quia qui habet potestatem petendæ dispensationis, & pro illo instanti, quo operatur, non intelligitur dispensationem habere, agendo peccat: Ergo & Christus intelligeretur peccare, si non moreretur: Ergo moriens non liberè moritur: nam si non moreretur, peccaret: non autem erat illi liberum peccare.

R E S P O N D E B I S ex Lugone. Quod illud de prædeterminatione, in praesenti non teheat: nam prædeterminatione, tunc quando est, aufer libertatem, ad habendum tunc actum oppositum, auferit etiam indifferentem concursum: nihil horum habet illud præceptum.

C O N T R A. Redit argumentum. Non salvatur libertas positâ prædeterminatione, nec salvatur, positâ eâdem, collatio indifferentis auxiliij: Ergo etiam idem in praesenti dicendum erit: neque enim magis physicè determinat prædeterminatione, quam physicè reddit impeccabilem persona divina.

N O N S A T I S F A C I T 3. Quia loca Scripturæ, in praesenti explicatione, non accipiuntur simpliciter; neq; enim possent gratiæ agi Christo rigorose, quia pro nobis mortuus est; sed quia anticipavit mortem, quia dispensationem pro præcepto non petuit.

D I C E S 1. cum Lugo. Pro suâ sententia stare illa verba, Matth. 26. *An putas, quia non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modum plusquam duodecim legiones Angelorum.*

R E S P O N D E T U R. Significari hic non nisi, quod liberè mortuus sit, & voluntarie: sed non significari modum, quo erat liber: consequenter nec significatur quod ejus libertas sit in iure petendæ dispensationis. Quod ea verba non suffragent intento Lugonis, deduci potest ex Maldonato, qui verba hæc explicat tali phrasi: Quasi diceret, inquit, putasne, si non scivissem decretum esse à Patre meo, ut morerer, non

potuissé me duodecim legiones Angelorum ab eo petere, eumque mihi daturum non fuisse? Quæcunq; tandem loci hujus interpretatio ponatur, significabit tantum liberè Christum mortuum, sed non libertate salvabili, per solam petitionem dispensationis.

D I C E S 2. Explicatio hæc optimè concordat observantiam præcepti cum libertate: non enim potest major libertas excogitari, quamita acceptare mortem, ut possem non solum tunc, sed nunquam eam acceptare: & quia, licet haberet præceptum, poterat impetrare facile abrogationem præcepti.

R E S P O N D E T U R. Per principia Lugonis, non ostensum, quomodo, supposito præcepto, potuerit nunquam acceptare mortem Christus, nisi petendo dispensationem? quæ petitio dispensationis, quod non salvet libertatem, dictum immediate.

D I C E S 3. Martyr liberè moritur, quoad substantiam mortis, obligatus cæteroqui, ut in perpetuum non vivat, quia liberè anticipat mortem: ita ergo & Christus, licet fuerit necessitus ad moriendum, liberè moritur, quia anticipavit moriendi tempus.

R E S P O N D E T U R. Negando, quod martyr quoad substantiam liberè moriatur. Nam non est textus Scripturæ, qui ostendat liberum fuisse illi simpliciter non mori: est autem textus, qui ostendit *oblatum Christum, quia ipse voluit*: qui textus loquitur de ipsa substantia, non autem de anticipatione. Sed posito etiam, quod Martyr liberè moriatur quoad substantiam: hoc inde est, quia non est impeditus, quominus possit habere aetum: Nolo mori: per quem aetum, tota substantialis libertas moriendi salvatur; neque enim aliter potest esse libera alicui mors, libertate in aetū interno stante. Quia autem Christus erat impeditus, ne diceret: Nolo mori; ideo adhuc in Christo non salvatur substantialis libertas moriendi.

DIFFICULTAS IV.

Explicatur Christi Libertas.

Tenendum est quod docuit citatus Lugo, num. 100. non fuisse Christum liberum, quoad substantiam, in præceptis naturalibus servandis: quia ex una parte, Christus erat physicè impeccabilis: ex altera, semel prohibitum, quod non potest non prohiberi, nunquam potest esse bonum, & semel mandatum, quod debet mandari, non potest non esse mandatum, adeoque non observatum à Christo. Solùm ergo salvanda est libertas Christi, in illis, quæ poterant illi non mandari, v.g. in subeundam morte: sit

Pun-

Disputatio V.

223

Punctum Difficultatis 1.

Invenitur modus id explicandi.

Modus EXPLICANDI Christi libertatem, ut explanetur.

PREMITTO 1. Subsistentiam quā talem, non determinare, ut hoc agas, vel non agas, vel ne agere possis opus est.

RATIO. Tum quia id spectat ad principium elicivum, quod subsistentia quā talis non est. Tum quia subsistentia quā talis, & sphēra ejus, non est, nisi terminare: hinc extra suam sphēram ageret, si determinaret, ut hoc potius agatur, quā illud; vel, ut hoc potius possit agi, & non hoc. Tum quia defacto Christus non habet personam humanam, & tamē habet principium humanum, quo se ad hoc vel illud determinet, vel determinare possit; habet enim voluntatem humanam liberam: ergo apparet, id non esse de ratione subsistentiæ: Quod si non est subsistentiæ, determinare voluntatem, ut hoc potius quā illud agat, vel agere possit; hoc ipso accessus subsistentiæ, etiam divinæ, determinationem illam non afferet, sed illam ponendam relinquat voluntati.

PREMITTO 2. Quamvis subsistentia non determinet, ut hoc potius, quā illud agatur; antecedenter tamen ante omnem determinationem, quā se voluntas determinat, ad hoc potius agendum, quam illud, vel non agendum simpliciter, determinat subsistentia, ut voluntas non possit agere nisi actiones hominis; licet in voluntatis humana sit potestate, bas potius quam illas actiones agere.

Quod subsistentia determinet ad hoc,

RATIO est: quia secundum conditionem suppositi, est talitas operationis; cūm actiones sint suppositorum. Hinc, si per possibile, vel impossibile, naturam Petri terminaret persona Raphaēlis, determinaret illud suppositum, ut operationes sint Raphaēlis.

Quod autem antecedenter hanc determinationem ponat subsistentia.

RATIO est: quia subsistentia, quamvis non influat physicè efficienter, in actiones, est tamen complementum antecedenter prærequisitum ante agendum: ergo & antecedenter determinativum; cūm ipsa illa completione determinet.

PREMITTO 3. Cūm in Christo sit subsistentia divina, qua & divina est, & simul suppleret id quod faceret subsistentia propria, qua determinaret ad esse operationem persona humana; sit, ut ratione illarum diarum formalitatum, determinet naturam humanam, ad exercendas operationes Dei viriles, seu Theandricas.

RATIO est: quia illæ operationes non sunt iam suppositi humani, & tamen sunt naturæ humanae: ergo debent esse, de utroque hoc participantes, adeoque Dei-viriles.

PREMITTO 4. Posito, quod suppositum divinum determinet, non nisi ad operationes Dei-viriles, seu esse divinum ratione suppositi participantessit, ut potuerit mori & non mori.

RATIO. Quia & mori, & non mori, poterat esse actio divina, & sic de reliquis. Actiones tamen peccaminosæ Christus exercere non potuit; quia illæ, quā tales, non possunt esse divinae, nec Theandricæ.

PREMITTO 5. Non fuisse Christo liberum, nec debuisse esse, ut faceret operationes non nisi Theandricas, seu Dei-viriles.

RATIO: quia etiam non est in potestate, & libertate hominis, ut non exerceat operationes hominis: ergo nec erat in potestate Christi, ut si vellet, Dei-viriles operationes non faceret; nec in ordine ad hoc, salvari debet Christi libertas. Ex his

COLLIGES 1. Non fuisse Christum indifferente, ut peccaret, vel non peccaret: quia non erat indifferens, ne exerceat Theandricas operationes. Fuisse autem indifferente ut v.g. moreretur, vel non moreretur: quia utrumque poterat esse Theandrica actio.

COLLIGES 2. Mansisse adhuc indifferente voluntatem Christi, etiam supposito interventu subsistentiæ divinæ, ad moriendum, & non moriendum. Jus enim hæc determinandi subsistentiæ non convenit.

COLLIGES 3. Si quæras, an liberum fuerit Christo, mori, vel non mori? respondebitur, fuit: idque tam ex parte voluntatis, à qua poterat profici, non mori, tanquam Theandrica actio; quā ex parte subsistentiæ: quia hujus, non est determinare ad unum agendorum, sed tantum, ut dixi, determinare, ut actiones quæ ponuntur, sint Theandricæ, perq; hoc jam salvabitur libertas quoad substantiam moriendi.

Quodsi ulterius urges: Ergo potuit peccare, & non peccare: Respondetur, potuit non peccare; quia non peccare potest esse actio Theandrica; sed non potuit peccare, quia peccare, non potest esse actio Dei-virilis.

Neque inde sequitur, Christi libertatem per hoc diminui; quia Christi libertas in his debet salvari, in quibus proportionaliter salvare debetur, si haberet personam humanam. Sicut ergo, si haberet personam humanam, non esset liber ad exercendas operationes hominis, vel non exercendas; sic nec debet esse liber ad exercendas, vel non exercendas, operationes Dei-viriles. Et quia peccare, non potest esse actio Dei-virilis; nec debet habere libertatem peccati. Hinc, si detur prædeterminatio, ad non peccandum, in puro homine, destruet illius libertatem; quia hoc, quod est peccare, potest habere rationem operationis etiam humanæ; peccatum autem non potest habere rationem operationis Dei-virilis.

Ex his Præmissis & Collectis

*r 4

Ex-

EXPLICATIO hæc stabit in hoc. Liberè Christus est mortuus, quia nec à sua voluntate, nec à persona divina determinabatur, ut nonnisi moreretur.

Nihilominus tentandus est alius modus id explicandi. Imprimis, quia hic modus explicandi libertatem Christi, non fundatur in ulla Patrum sententiis, ad quas Theologo attendendum. Deinde, quia posito præcepto de moriendo, si liberum fuit Christo non mori; hoc ipso, & non liberum fuit Christo peccare, ut supponitur; & liberum: quod probatur. Quia ipsum non mori, dato illo præcepto, esset ipissimum peccare. *Neque valet si recurras ad collationem auxiliorum nonnisi efficacium:* quia auxilia etiam efficacia, faciunt quidem ne peccetur, sed non faciunt, ne possit peccari; Christus autem non poterat peccasse, & si communis caris auxilia, cum quibus non potuisset peccare, de illis redibit quæstio, quis salvent libertatem moriendo? Posset tamen recurriri ad hoc, quod ipsum non mori, sit peccare, in quantum non mori haberet rationem non divini: quia autem in Christo haberet rationem divini, ideo non esset ipissimum peccare, nec debet servari libertas Christi, ut non servet præceptum; sed libertas, circa substantiam & objectum præcepti. Objectum autem est hic, v. g. mors: & tamen ex dictis, non mori, poterat esse actio divina, ex quo inferes, liberum illi fuisse, non mori; consequenter liberè esse mortuum. Proponitur tamen hic modus, aut impugnandus, aut illustrandus. *Ad alium modum accedendo, sit*

Punctum Difficultatis 2.

Stabilitur alius modus.

PRÆMITTO 1. In explicanda libertate Christi, attendendum est, ut salvetur infallibilitas agendi præceptum; cum Christus, utpote essentia liter impeccabilis, non possit illud non servare. Et simul, ut salvetur libertas, salvanda est indifferencia agendi illa præcepta.

PRÆMITTO 2. Non debere, infallibilitatem & indifferenciam, ratione ejusdem salvare.

RATIO: Quia in aliis, in quibus salvatur libertas, & infallibilitas, sub alia formalitate salvatur infallibilitas, sub alia libertas; ut notum est, ex materia de gratia efficaci; ex materia de scientia Dei, præcedente eventus liberos, libertatem tamen non auferente. Quod ipsum in hoc fundatur: quia indifferencia non dicit adiunctionem ad unum, dicit infallibilitas: ergo à diversis principiis sumi debet; nam unum idemque non potest esse determinatum ad unum, & non determinatum ad unum.

PRÆMITTO 3. Infallibilitatem, & libertatem, duplum posse spectari. Imprimis, infallibilitatem & libertatem, respectu gratiarum quæ

Christo conferebantur, & hæc salvare debet, secundum principia de efficacia. Deinde spectari potest infallibilitas, & vel maximè libertas, comparative ad impeccabilitatem; & quidem infallibilitas desumetur ab impeccabilitate; à qua non desumetur jam libertas, ob allata, hinc ad aliud ejus salvandæ principium inquirendum.

PRÆMITTO 4. In primo signationis, absolute mandata est Christo, salvatio & sanctificatio generis humani, non determinando modum redimendi.

RATIO asserti, quoad primam partem, est. Quia intentio finis, prior est signo, reliquis aliis; sed intentio salvandi, & sanctificandi, est finis intentus à Deo in Incarnatione: *Descendit enim propter nostram salutem.* Et, *Hæc est voluntas Dei, sanctificatio nostra.* Ergo hæc debuit primò intendi.

Quod autem præceptus fuerit, hic illi finis.

RATIO est, illud Joan. 10. *Mandatum dedit mihi Pater:* Idem habet Paulus ad Philip. 2. ad Rom. 5. Clarus est & ille locus: *Non veni facere voluntatem meam, qui misit me, Patris.* Voluntas autem hæc, ut dictum, est sanctificatio nostra.

Quod tandem non sit, pro illo signo, determinatus modus salvandi, & sanctificandi.

RATIO est. Tum quia, ex una parte, id fieri potest, ut intendatur finis, non intendendo, pro eodem signo, determinatè media; si finis pluribus modis obtineri possit, ut dictum supra. Tum quia, si concipiatur determinatus fuisse Christus, etiam quoad media, intelligi non poterunt commodè loci Scripturæ, infra citandi. Tum quia, quamvis non ponatur, Christus determinatus fuisse, quoad media, adhuc poterit in illo salvare perfecta obedientia; & simul consuletur dignitati Christi, nam etiam in humanis, summi Principes, imperando aliquid, prudenti & honorato subdito, imperant finem, remittendo eus discretioni media. Unde illud est: *Sapientem mittas, nihil ei dicas.*

PRÆMITTO 5. In secundo signationis, vidit Christus indifferenter voluntatem divinam, ut vel medio opprobrii, vel medio gloriose, salvaret mundum, remittig, hoc sibi ad electionem.

RATIO hujus & prioris præmissi, est Authoritas Patrum.

i. *AUTHORITAS* est Anselmilib. i. *Cur Deus homo* cap. 8. ubi interpretans illa verba: *Non sicut ego volo, sed sicut tu.* Et: *Fiat voluntas tua.* *Voluntatem autem, inquit, Patris dicit;* non quoniam maluerit Pater mortem Filii, quam vitam; *sed quis humanum genus restaurari nollebat Pater, nisi faceret homo, tam magnum aliquid,* sicut erat mors illa: *idcirco dicit filius, illum velle suam mortem;* quam ipse maluit pati, quam ut genus humanum non salvaretur. En refertur patiendi præceptum, seu voluntas Patris ut pateretur, in ly *Maluit pati,* ostendi-

Disputatio V.

V.

225

ostenditurque non fuisse determinatum illi me-
dium moriendi; negatur enim maluisse Patrem
mortem filii.

2. **AUTHORITAS** ejusdem, affirmantis, ut etiam meminit Suarez, quod non fuerit directe praeceptum Christo, ut moreretur; sed ut veritatem praedicaret. Ergo apparet, indifferentem fuisse Patrem, ut moreretur; & non determinasse illi medium moriendi, & si alicubi videtur contrarius Anselmus, explicandus erit secundum dicenda.

3. AUTHORITAS est Gregorii Niss. de beatitudinibus, circa illud: *Beati qui esuriunt, ubi locum illum, Meus cibus est, ut faciam voluntatem, quae quim sit me, Patris, sic interpretatur. Ut sanctificationem, inquit, nostram operaretur, sicut sibi erat a Patre prescriptum.* Ubi advertit, praecipit sanctificationem, sed non determinatam mortem; adeoque Patrem, ad hoc medium, non fuisse determinantem.

PRÆMITTO 6. *In tertio signorationis, intellectu Christum inclinationem Patris, ut cruce salvaret mundum, tamen cum omnimoda remissione ad voluntatem Christi.*

RATIO asserti, sit ab authoritate.

I. AUTHORITAS Cyrilli Alexandrini lib. 10.
in Joan. *Igitur habes inquit, in voluntaria subje-*
ctione, Paternorum consiliorum executionem; que
& mandatorum loca, apud se esse, in ea quam ad illum
habet, oratione, Filius afferit. Nam ut pote Verbum,
consilia Patris intelligeret, & genitoris sui profunda
scrutaretur. Si & potius, cum sit ipse Sapientia Pa-
tris, & virtus, quod huic visum est, reipsa prestat, &
praecepti loco habet. Ubi inclinatio illa exprimi-
tur, perly, Quod huic visum. Exprimitur item,
determinationem hanc Christo commissam,
perly, In voluntaria subjectione, Paternorum conse-
liorum.

2. **AUTHORITAS** ejusdem lib. 7. in Joan. cap. 7. *Nihil aliud, inquit, mandatum hic dicitur; quia me Filii, que ad Patrem est, concordia; nempe beneplacito Patris, Filius mortem passus est.* Ergo debet signum rationis assignari, in quo agnoscit istud beneplacitum.

3. **AUTHORITAS** est Ambrosii lib. 4. de Fide cap. 5. *Sicut potestatis, inquit, sua esse significat, potere animam, & liberare voluntatis; ita etiam quod secundum mandatum depositum Patris, sua ac Paternae voluntatis significat unitarem.* Infer; ergo debuit voluntas illa Patris videri, secundum quam inclinabatur, ut potius moreretur Filius.

PRÆMITTO 7. In 4. signo, determinâsse
se Christum liberè, ad salvandum mundum, po-
tius per opprobrium crucis.

RATIO I. Præmissæ est Scriptura. *Oblatus*
est, quia ipse voluit. Ubi non significatur oblatus
est, quia mandatum est illi, ut se offerret: sed
proratione offerendi redditur: quia in se voluit.

2. *Locus. Proposito, inquit, sibi gaudio suscitavit crucem, confusione contempta.* Ubi ostendi-

tur, sub clectionem Christi cecidisse, gaudium & crucem.

3. *Lo cus est Joan. 10. Propterea me diligit Pater, quia ego pono animam meam & iterum sumo eam. Nemo tollit eam a me, sed ego pono eam a me ipso: & potestatem habeo ponendi eam, potestatem habeo, iterum sumendi eam; hoc mandatum accepi a Patre meo. Quasi diceret Christus, mandatum est, quod unum determinat, libertas ad utrumque: habeo potestatem utriusque, & ponendæ, & non ponendæ animæ, idque ex voluntate, & dispositione, seu mandato Patris, qui mihi utriusque hujus potestarem, hoc est, optionem dedit. Mandatum accepi ponendæ animæ, quia pono eam a me ipso. Eodem revocari debet: Humiliavit semetipsum Dominus IESVS factus obediens, ubi præcessit, humiliavit, hoc est, obtulit se ad mortem; & sequitur mandatum, factus obediens.*

RATIO 2. authoritas Patrum.

i. **AUTHORITAS** est Augustini lib. 83, quæ
ftionum, quæst. 80. Ubi dicit, Christum sic Pa-
fiones animi, hoc est affectiones, voluntariâ di-
fpenſatione, veras tamen, ut placuit, fufcepiffe;
quemadmodum paſſiones corporis, eadē di-
fpenſationis voluntate, fine ulla neceſſitate fu-
ſcepit. Nomine autem diſpenſationis, non in-
telligit Augustinus aliud, quām voluntariam
determinationem.

2. **AUTHORITAS** Chrysostomi homil. 29. in Joan. *Prinusne ergo accepit mandatum, & inde paruit? quis enim expers rationis hoc dixerit? & hom.* 28. in Epist. ad Hebr. ubi illa verba, *Proposito sibi gaudio, sic explicat, hoc est, inquit, licebat ipsis nihil perpeti, si voluisset. Similia habet ad illa verba. Et enim Christus non sibi placuit.*

3. AUTHORITAS est Theophylacti & Oe-
cumenii in citatum locum. *Qui proposito. Lice-
bat, inquit, ipsi, cum gloria & gaudio in mundo vi-
vere; quippe ita loquitur: potestatem habeo ponendi
animam meam & accipiendo ipsam; verum hoc no-
luit. Et S. Thomas in Epist. ad Romanos ca-
pit. 8. Tradidit, inquit, cum Deus Pater in mortem,
cum incarnari, & pati statuendo, & humane ejus
voluntatis inspiciendo Charitatis affectum, quā pas-
sionem spontaneus subiret. Qui etiam locus valet
pro superiori præmisso.*

In ultimo tamen signo rationis, Deus, visus
hac determinatione Christi, formavit manda-
tum, ut moreretur.

RATIO 1. asserti, imprimis locus ille scriptu-
re, ubi, postquam dicitur, Christum se humiliat-
se, videlicet acceptatione crucis, confusione
contempta: sequitur, quod sit factus obediens:
qua obedientia sine precepto commode intel-
ligi non potest. Eo servit & ille locus. *In capi-
te libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem
tuam, quasi diceret: primum volui ut sanctifi-
carem genus humanum: voluntas enim Dei
sanctificatio nostra: Deus meus volui, quasi di-*
S. C. 1. 1. 1.

ceret; obtulime etiam ad moriendum, pro hac sanctificatione; ubi præintellexi te ad hoc esse inclinatum. *Et legem tuam in medio cordis mei: quasi diceret; & tu posuisti mandatum, & legem, ut ita fieret, quam ego acceptavi corde meo, de quo etiam vide Agathonem Papam in Epist. 1. quæ refertur in 6. Synodo, actione 4.*

RATIO 2. est authoritas Patrum.

1. SIT THEOPHILACTI in cap. 14. Joan. ubi verba illa; *Mandatum dedit mihi Pater, interpretans; Mandatum, inquit, dedit mihi pater; hoc est, voluit, dixit, approbavit, decretum.* At vero approbare, & simul decernere, non est ante determinationem aliis: quæ enim præcesserunt, hæc approbantur.

2. AUTHORITY AS est citati Ambrosii, ubi agnoscit, quod ex libera voluntate posuerit animam, & simul secundum mandatum Patris.

RATIO 3. asserti. Quia actiones nostræ bonæ, post consultam nostram libertatem, per incitamenta conditionata, prædefiniuntur à Deo; ergo & mandari poterant Christo.

RESPONDET Pater Mora wski h̄c quæst. 3. Artic. 2. disparem esse rationem. Nam scientia conditionata, præcedens prædefinitionem actus nostri, repræsentat eundem omnino actum nostrum, conditionatè futurum, qui absolute est futurus; at vero scientia conditionata, præcedens præceptum rigorosum, de morte Christi, non repræsentat eandem electionem Christi circum mortem; quæ electio est absolute futura. Siquidem electio absolute futura, est obedientia, seu actus dependens à præcepto: Scientia autem conditionata non repræsentat obedientiam Christi; seu actum pendentē à præcepto.

CONTRA. Quantumvis scientia conditionata non repræfert actum conditionatum, ante scientiam conditionatam prædefinitum, licet actus pro statu absoluto prævideatur prædefinitus: nihilominus id salvat libertatem, nec alius actus prævidetur pro statu conditionato, alius pro absoluto; ergo etiam, quantumvis antecedenter ante scientiam conditionatam, non prævideatur mors Christi ex obedientia, prævideatur autem pro statu absoluto: adhuc & libertas salvabitur, & idem actus videbitur. Quod ulterius in hoc resolvitur. Quia idem quidem debet prævideri actus, quoad entitatem, sed non est necesse, eundem prævideri, quoad formalitates desumibiles ex statu, vel scientia statu: ut ex scientia statu conditionati formatur præceptum moriendi. Addo, modum hunc explicandi, perfectiorem arguere in Christo obedientiam, quam si immmediatè præceptam sibi acceptasset mortem, dicit enim S. Thomas 2. 2. q. 104. a. 2. Tantò videri perfectiorem obedientiam, quanto, expressum præceptum, obediendo prævenit inferior, voluntate superioris intellecta, talem autem nos obedientiam Christi ponimus; dum ex cognita voluntate Patris,

in tertio signo rationis, determinavit se ad illum, in quarto signo rationis.

Punctum Difficultatis 3.

Colligitur Responso & solvuntur objections.

DICENDUM est. Salvati Christi libertatem, in observando præcepto, v. g. mortis; quia datum est mandatum Christo moriendi, post præconsultam ejusdem libertatem, quid est acturus? Est hæc sententia in substantia Suarri, si legatur.

PROBATUR 1. Conclusio authoritate S. Thomæ. Quia hic modus ita salvat libertatem Christi, comparativè ad ejus impeccabilitatem: sicut salvatur libertas, comparativè ad gratiam efficacem; nempe per liberam operantis determinationem. Jam autem S. Thomas (ut meminit Suar. disp. 37. Sect. 3. §. Superest tamen) eandem esse dicit rationem in Christo, quoad hoc, ac circa gratiam efficacem.

PROBATUR 2. Quia quotiescumq; aliquid fit, & non potest non fieri, liberè tamen fit; toties libertas non potest salvati, nisi quod oritur hæc necessitas ex suppositione consequenti: sed passio Christi ita est facta, ut non potuerit non fieri, & tamen dicitur liberè facta; ergo libertas illius debet peti, ex suppositione consequenti, adeoque determinatione facta primùm ab ipso Christo. Major probatur: Quia libertas non potest salvati, nisi, vel quod actio possit impedi, impeditis principiis; vel quod, si non potest impedi, oritur id ex mea determinatione; ut notum est ex aliis dictis: ergo, cùm non possit salvati indifferentia ratione principiorum, ne præceptum impleatur, cùm Christus sit physicè impeccabilis, adeoq; impos non servare præceptum: debet illa; libertas salvati ex illius determinatione; per quam Christi impeccabilitatem, minor etiam probari debet.

PROBATUR 3. Quia in præsenti, iis satisfactum est, quæ difficultatem habent. Primo ad salvandas phrasas sacras, ponendum est præceptum rigorosum datum Christo; ponimus illud in primo & ultimo signo. Secundo, componi debet libertas: & hoc factum; eò quod præceptum moriendi, in ultimo signo, sit datum non nisi post liberam determinationem Christi, v. g. ad mortem. Tertio ostendenda erat libertas, non tantum quoad circumstantias, sed etiam quoad substantiam moriendi: salvatur id per nos; cùm Christus ad substantiam moriendi determinarit, latumque est illi præceptum de ipsa morte.

OBJICITUR 1. Quod immerito salvationem nostram, dependentem potius à voluntate Christi, quam à voluntate Dei, faciamus.

RESPONDETUR. Ponimus salvationem nostram, potius dependentem à voluntate Dei, quia latum est illi præceptum rigorosum, de illa, sine

sine illa præconsultatione libertatis Christi; ut videre fuit in primo signo rationis.

OBJICITUR 2. Si ex libera Christi determinatione est factum, ut moreretur; cur dicit, *Si possibile est, transeat calix.*

RESPONDETUR. Dicit id, ex mente Patrum, ut ostendat se veras passiones habere, adeoque timorem mortis, vel id dixit, ratione præcepti jam sibi impositi.

INSTABIS. Hanc explicationem non ostendere verum mandatum; quia hoc mandatum nullo distinguitur a prædefinitionibus: & tamen prædefinitiones non sunt mandata.

RESPONDETUR. Quid si quis diceret, etiam prædefinitiones esse mandata? Sed quidquid sit de hoc, ex alio id principio solvit: nempe quod in re, & a parte Dei, mandatum & prædefinitione sit idem; sunt enim actus Dei, adeoque idem Deus; per ordinem autem ad connotata, per ordinem ad æquivalentiam, per ordinem ad proportionem cum creatis, discerpuntur. Nam prædefinitione indicat non nisi appetitum Dei, quo appetit esse etum v. g. gratiosum: qui appetitus fundatur in ejus sanctitate, & communicativitate sui; jam autem mandatum importat ordinationem, oriundam a titulo superioratus; & procedit, secundum dominium iurisdictionis; de quo in materia de justitia.

OBJICITUR 3. Totam hanc difficultatem moveri posse, de illo præcepto, facta in primo signorationis; adeoque nos non respondere difficultati, sed solum materiam difficultatis mutare.

RESPONDETUR. Ad hoc esse responsum, de quo agitatur difficultas maximè, nempe de morte & meritis. Nec in ordine ad hoc, debet salvare libertas Christi, ut nos sanctificaret, vel non sanctificaret: hoc enim, quod est nos sanctificare, oriebatur ex decreto facto, ut esset Christus caput gratiam & gloriam influens. Porro non erat liberum Christo, ut esset tale caput; cum motivum capitum, præcesserit decreta substantiam Incarnationis, respectu cuius, illud motivum habuit se per modum causæ, adeoque antecedentis. Si autem illud motivum præcessit ipsam substantiam Incarnationis; hoc ipso præcessit ipsam libertatem Christi: cum libertas Christi supponat ipsam substantiam Christi. Quodsi motivum capitum præcessit ipsam libertatem Christi; præcedere etiam debuit id, quod est innexum illi ipsi formalitati capitum: formalitati autem capitum innicitur sanctificatio nostra.

DIFFICULTAS V.

Potuitne Christo dari Præceptum rigorosum?

Hactenus dicta supponunt, Christo præceptam esse mortem: potest autem dubitari, An Christus capax fuerit præcepti, intellige, rigorosum? Tractat hanc questionem Aldrete disp.

73. & affirmat, Christum, quamvis non esset capax præcepti comminativi & coactivi, ut habetur secr. 3. n. 7. Fuisse tamen capacem præcepti in conscientia obligantis: ut habetur secr. 4. n. 1. E contra Esparza quæst. 32. docet, Christum esse incapacem præcepti, obligantis in conscientia. Pensanda sunt imprimis rationes utriusque partis.

Punctum Difficultatis 1.

Argumenta partis affirmantis.

EXPENDENTUR ea, quæ disputat Aldrete disp. 73.

1. ARGUMENTUM ab authoritate.

1. AUTHORITAS est Joan. 10. *Mandatum accepi a Patre meo.* Similia habentur Joan. 14. quæ accipi de proprio præcepto, nullum est incommodum.

RESPONDETUR. Esse incommodum, ob argumenta inferiùs ponenda. Deinde, procedit id, de præcepto respectu eorum, quæ poterant præcipi, & non præcipi, adeoque a Christo, salvâ suâ impeccabilitate, fieri vel non fieri: non autem de illis, quæ non poterant honesta actione exerceri: ita tamen, ut etiam respectu illorum priorum, non sit latum præceptum, cum omnibus circumstantiis, cum quibus fertur aliis, v. g. cùm comminatione, item sine prævisione, quid esset factura creatura? quæ prævio adhibetur in præceptis Christo latiss., idque titulo tuendæ ejusdem libertatis.

INSTAT. Ex Authoritate Augustini, tom. 4. lib. 2. de Sermone Domini in monte, condistinctus observantiam consiliorum, ab observantia mandatorum, admittentisque utrumque in Christo.

RESPONDETUR. Concedo id distingui debere, & admetti in Christo; nam etiam respectu aliorum, dicebat Deus, hoc bonum est factu, sed te ad hoc non obligo: in hocque stat consilium, respectu autem aliorum dicebat Deus, *Fac hoc, obligo te ad hoc, a quibus certe roqui potuisset abstinere, vellicita alia actione facere oppositum.* Sed inde non sequitur, debere jam illud concedi præceptum, tanquam comminativum. Quando autem dicit Aldrete, non debere recurri ad improprias distinctiones præcepti, alias non recte distingueret Augustinus præcepta a consiliis; qui non ignorabat, sub impropriâ acceptance præcepti, comprehendere divinum beneplacitum, id etiam non convincit. Quia nos respectu Christi admittimus, non solum beneplacitum divinum, sed etiam præceptū rigorosum, licet non cum imperfectionibus. Eodemq; modo explicari debent Bernard-Tertullian-Laurent-Justinianus.

2. AUTHORITAS itidem & Scriptura. Quia aliter loquitur Christus, de observatione consiliorum; v. g. *Si vis perfectus esse, &c.* aliter de observatione præceptorum; *Si vis ad vitam integratam.*

gredi. Ettamen, eodem tenore loquitur, de præceptis à se, & à discipulis servandis, ait enim Joann. 15. *Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut ego Patriis mei præcepta servavi.*

RESPONDE TUR. Loqui Christum de executione præcepti, non autem de modo & materia lati præcepti, neque enim hoc vult textus. Si non loquitur de materia lati præcepti, & quod sit idem objectum præcepti rigorosi, respectu discipulorum, ac respectu Christi; con sequenter, poterant illi in aliquibus obligari, in quibus præceptum rigorosum Christus non habuit. Unde quando adducit Anselmum, non negantem proprium præceptum respectu Christi, id non convincit; quia nos tale præceptum admittimus, modo explicato.

3. AUTHORITY AS est Concilii Alexandrini, & Agathonis Papæ, sed explicari debent eodem modo, ut prædicta.

INSTAT. Quia Concilium Francofurtense, discurrens contra Elipandum, afferentem, Christum esse servum, & probantem id ex Ila. c. 42. respondet, *Etsi enim inquit, Propheta servum nominasset, non tamen ex conditione servitutis, sed ex humanitatis obedientia, quia factus est Patri obediens, usque ad mortem.* Ubi Concilium, videns negari non posse, Christi humanitatem, esse sub dominio Dei, exigitivo operationum ex justitia, noluit negare hanc facultatem exigendi, sed negavit, talem obedientiam fuisse ex servitute.

RESPONDE TUR. Concedo, humanitatis fuisse, obedientiam erga Patrem; sed nego, obedientiam hanc fuisse comminativam, &c.

2. ARGUMENTUM est. Nemini negare licet, Deum, ratione dominii proprietatis, erga humanitatem, potuisse à Christo operationes exigere, quasi per impossibile Christus negaret, utique peccaret; ergo etiam potuit illi imponi præceptum.

RESPONDE TUR. Sicut in nostris principiis, non datur Dei, respectu creaturæ, rigorosa justitia, dominiumque rigorosum proprietatis; ita non dabitur præceptum solum, comminativum. Disparitas etiam est: quia exigentia illa, titulo dominii proprietatis, potest habere suum effectum; si enim illa non esset, non reddidisset Christus illa, quia nec habuit determinationem, ut independenter ab illo domino, opera illa solverentur ex justitia, hinc illius exigentia habebitur effectus, nempe solutio ejus, ad quod solvendum, non supponitur determinatio irrefragabilis. Independenter autem ab omni præcepto, jam erat in Christo determinatio servandi leges naturales, nempe titulo unionis hypostaticæ; hinc respectu illorum objectorum, fuisse essentialiter otiosum præceptum. Et sicut non datur præcep-

ptum essentialiter otiosum, quo Deus imperet Petro, ut sit homo, cum ad hoc, ut sit homo, essentialiter aliunde determinetur; ita & in Christo, esset essentialiter otiosum, præceptum servandæ legis naturalis, respectu autem aliorum objectorum, admisimus quidem præceptum, sed ex suppositione prævisi consensu Christi, in illud objectum.

INSTAT 1. Sicut humanitas Christi, est sub dominio proprietatis, ita etiam est sub dominio jurisdictionis: ergo, sicut à Christo exigi possunt opera titulo proprietatis; ita exigi possunt titulo jurisdictionis.

RESPONDE TUR. Negavimus supra rigorosum dominium, justitiam proprietatis, De respectu creaturæ; hinc non tenebit antecedens. Disparitas etiam est: quia exigentia antecedentis non erit frustra, secus hæc secunda.

INSTAT 2. Nemo negat possibile fuisse, ut Christus veteri legi subderetur; idque de fado admittunt aliqui: legique Dei æternæ consent, cum S. Thoma, fuisse subditum. Imò Suarez docet, potuisse illum subdi etiam legibus humanis.

RESPONDE TUR. Negando illum potuisse subdi, salvâ libertate, nisi illa præconsulatur. Nego item, subdi potuisse, cum titulo comminationis. Deinde, quia præcepta veteris legis (suppono ceremonialia) præcepta item humana, (quæ suppono versari circa actiones, alias de se non peccaminosas) habuissent etiam respectu Christi effectum, cum aliunde non esset ad hanc partem determinatus; secus respectu aliorum præceptorum, & materiarum. Quando autem Theologi dicunt, legi Dei æternæ fuisse Christum subiectum: hoc significatur, non potuisse Christum non facere, quod lex dicebat; sed non quia lex dicebat: cum aliunde, illa non dicente, esset ad hoc determinatus. Unde et subiectus legi objectivè acceptæ, seu materialiter: hoc est, determinabatur ad hoc facendum, quod lex æterna dicebat; sed nego quod idcirco debeat subditus legi, quia lex est; cum illa respectu Christi, in talibus, frustra foret.

INSTAT 3. Affirmant aliqui Theologi, confirmationem in gratia, non tantum præbere auxiliū efficax, ad non peccandum, sed etiam auferre libertatem ad peccandum, necessitate antecedenti; & tamen supponunt obligatos illos fuisse, præceptis graviter obligantibus, idem dicendum de Beatisima Virgine.

RESPONDE TUR. Negando quod confirmation in gratia auferat libertatem. Sed si auferret, essent quidem obligati quoad objectum: quia non possent non velle illud objectum; sed non obligatione formalis, quia hæc frustra esset: cum illud non posset non servari, quod deberet præcipi. Quod autem dicit Aldrete, præduram esse hanc responsonem, idipsum probare

probare debuisset. Et durum quidem est, tales non fuisse subditos legi, diligendi Deum; hoc sensu, quasi potuerint non diligere Deum, salvâ sanctitate; sed id nos non dicimus. Sed non est durum dicere; tales non fuisse subditos legi, hoc est, independenter à lege, habuisse determinationem, ut diligenter. Simile quid vide-re est in Deo, obligato se diligere; respectu cuius non est licitum, ut se non diligat; non formatur tamen respectu illius, lex determinans, ut se diligat. In nostris principiis, quæ non ponunt auferri libertatem, confirmatione in gratia, sed dicunt, confirmatos in gratiâ posse peccare, licet non sint peccatui; hoc ipso possumus esse capaces præcepti rigorosi, quia adhuc possumus peccare: impossibile autem erat Christo peccare.

3. ARGUMENTUM. Tenebatur Christus non mentiri, Deum diligere & colere, universaliter quæ tenebatur lege naturali. Ergo stat verum propriumque præceptum, absque facultate illud violandi.

RESPONDETUR. Lege naturali tenebatur Christus, non quæ lex est formaliter, sed materialiter, & objectivè sumpta.

INSTAT 1. Non est de ratione legis, esse comminativam: sed sufficit, ut reddat illicitam parentiam operis præcepti, quæ per voluntatem Superioris potest reddi illicita; & sicut potest darilex, quæ ad pœnam obliget, non autem ad culpam: ita dapi potest reddens objectum illicitum, & prohibitum, quæ nullo modo pœnam minetur.

RESPONDETUR. Concedo, quod non sit de ratione legis esse comminativam; sufficere, ut reddat illicitam parentiam operis præcepti, per voluntatem Superioris: sed supposito, quod illa voluntas frustranea non foret, foretur autem frustanea: cum aliunde sit determinatio, ut hoc non nisi fiat. Concedo ulterius, in lega, aliud esse vim obligandi, quæ appellatur potestas directiva: & aliud vim subjiciendi ad pœnam, quæ appellatur coercitiva. Concedo item posse priorem non nisi illâ vim exerceri; sed nego, quod exerceri possit, circa ea, ad quæ est aliunde essentialis determinatio; si supponatur directio illa esse præceptiva.

INSTAT 2. Sicut ex natura mendacii, consurgit cognitio in Christo, necessitasque ad non mentiri; ita ex præcepto ad non vitandam mortem, consurgit determinata in Christo necessitas, ad non vitandam mortem. Ergo constituitur illud objectum malum moraliter, quia prohibetur.

RESPONDETUR. Concedo totum: sed nego, posse dari in Christo dictamen, ratione præcepti, v. g. non mentiri, necessitans ad vitandum mendacium; cum Christus dicat sibi frstra imponi, tale præceptum.

INSTAT 3. Quia supposito, quod Christus non possit mentiri, sequitur, quod sit capax præcepti; idque ideo: quia supponitur Christum nihil posse efficere, contra legem naturalem; idque ideo, quia violatio legis naturalis est turpis. Ergo similiter posset esse necessitatem, elicere aliquem actum tendentem in objectum honestum, quia omissionis talis actus est turpis. Ergo Deus, pro suo beneplacito, potest respectu Christi, constituere in ratione objecti turpis, omissionem alicujus actus; quia ejus omissionis est contra rationem. Hoc autem intellegitur nomine præcepti positivi, nempe voluntas Superioris terminata ad existentiam operationis in subdito, quæ constitutat illicitam causam talis operationis.

RESPONDETUR. Christum non posse quidquam facere contra legem naturalem; hoc est, non posse objectum contrarium illi legi ponere; adeoque non potest quidquam facere contra legem naturalem, specificative acceptam. Sed nego, hoc sensu, non posse quidquam facere contra legem naturalem, quasi illa respectu Christi esset obligativa; cum quamvis illa non foret, adhuc esset determinatus Christus, ad non mentiendum v. g. consequenter, non ideo id non potest facere Christus, quia violatio legis illius est turpis; sed quia habet essentiali determinationem non faciendi quidquam dissonum naturæ intellectuali. Quod si non ex eo mentiri non potest, quia violatio legis sibi latet turpis: hoc ipso, non est subditus legi naturali, quæ lex est formaliter.

INSTAT 4. Inquitur hæc ratio, cur Christus careat libertate, ad actus oppositos legi naturali? quæ non alia est, nisi quia peccaret, si tales actus eliceret, hoc autem est, teneri in conscientia non efficere actus illos.

RESPONDETUR. Teneri in conscientia, titulo præcepti formaliter, est subdilegi naturali; sed teneri circa objectum, sibi cæteroqui impossibile, non est subdi, legi naturali quæ talis consequenter, si Christus omitteret agere Deo gratias pro beneficiis, peccaret, essetque hæc omissionis non tantum contra rationem, sed etiam contra Deum: ita tamen, ut oppositum illius sit impossibile; adeoque non detur locus præcepto formalis. Concedo, quod peccatum philosophicum possit prohibere Deus, & de facto prohibeat: quia illius prohibitionis habetur efficacia, nempe ut jam, si peccetur, peccetur violatione præcepti divini, inhibentis objectum illud, quod erat solùm Philosophicum malum. Quia tamen objectum illius præcepti, est aliunde impossibile, ut non observetur à Christo: ideo non relinquitur locus præcepto formalis; nec haberi potest effectus illius præcepti in Christo.

INSTAT 3. Definitivè peccatum, est dictum, factum, vel concupitum contra legem æternam;

* u nam;

nam: sed eo casu peccaret Christus: ergo faceret contra legem aeternam.

RESPONDE TUR. Dictum, factum, vel concupitum, sumi hinc universaliter, tam pro dicto, facto, concupito objectivo, seu quod concupiscitur; quam pro concupiscentia formalis. Lex item sumitur, vel pro lege materialiter, vel pro lege formaliter. Christus ergo eo casu peccaret, contra legem, materialiter & objectivè. Vel certè loquebatur Augustinus, de peccato puræ creaturæ rationalis, de quo solum erat illi res. *Ad solvendas alias objectiones.*

NOTA 1. Ne dicat Deus, Nolumentiri, quia mendacum est dissonum naturæ intellectuali: nihil repugnat, ne autem dicat Deus Christo, prohibeo tibi mendacum, repugnat: quia sive dicat hoc illi Deus, sive non dicat, aliunde hoc est Christo impossibile facere; nec potest formari præceptum purè prohibens, reddens illam actionem illicitam: quia sive reddatur illicium, sive non reddatur, & que impossibile est.

NOTA 2. Non appareat, quia si respectu Christi non potuit formari præceptum, præcipiens ne id fiat, formari potuerit præceptum prohibens: cum sit incogitabile, esse præceptum prohibens, & non esse præcipiens; cum præcipere, sit definitivè prohibere, constituere que opus illicium; non purè per modum manifestantis displicentiam, circa illud objectum: sed per modum præcipientis; nec quisquam prohibere potest, nisi præcipiendo, ne hoc fiat; & si negatur, posse aliquid Christo præcipi: debet negari, quod possit Christo aliquid prohiberi.

NOTA 3. Quod scientia de impossibilitate chimæræ, moveat voluntatem Dei, ne velit producere chimæram; licet id non velit Deus, nisi actu necessario; cuius ratio est: quia sicut datur in Deo, in ordine appetendi, necessitationes, ut amet, vel oderit; ita dari possunt in linea Agere, necessariæ determinationes, ne scilicet id velit Deus agere, quod scientia dictat, non posse produci. Et certè potest Deus dicere, Nolo producere quidquam, quod non possim producere: ergo appareat, hunc actum præformatum ab aliquo statu scientiæ: ergo ad illum actus scientiæ movet. Rursus, interrogatus Deus, an velit producere chimæram? respondet; Nolo, interrogatusque, quare? non respondebit, nescio: sed recurret ad suam scientiam; ergo scientia illa movet, ne fiat.

NOTA 4. Casu quo diceret Christus, quamvis aliunde non impedirer, observarem præceptum non mentiendi; idque ex eo, quia hoc præcipit Deus: ille actus non supponeret, Christum aliunde non impediri, ne mentiatur: sed ponere conditionatam; Si non impediret: hinc actus ille non supponeret actualitatem præcepti, sed possibilitatem, sic exprimibilem: mo-

dò non præcipio, sed præciperem, si aliunde non esset tibi impossibile.

NOTA 5. Si respectu Christi non potest dari propriè præceptum negativum prohibens, nec dabitur propriè lex negativa; cum hæc videantur verbis differre.

4. ARGUMENTUM ejusdem à pari.

1. PARITAS. Subiectum, quod est capax elicere promissiones conscientiam ligantes, est capax præcepti in conscientiâ, quamvis sit incapax peccandi: sed Christus poterat promissi alicui: cur non enim? Et, si Deus promissione potest se ligare, cur non Christus? defactoque quâ judex, (quod illi competit etiam quâ homo est) promisit nobis retributionem. Paritas autem tenet: quia sicut promissio reddit illicitam carentiam actionis promissæ; ita & præceptum carentiam operis justi. Jam autem promissioni obliganti in conscientia, adjungitur divinallex, præcipiens promissori, ut promissis stet.

RESPONDE TUR. Negando majorem, & certè Christus est capax præcepti, respectuorum, quæ alias potuissent elicere, actione non peccaminosæ: quia in tali eventu datur effectus illius præcepti. Adstrictio nempe voluntatis; qui effectus habetur etiam in promissione: sed hi effectus non habentur respectu eorum, quæ non erant possibilia factu Christo, stante unione. Promissioni autem adjuncta, lex Dei, non habet respectu Christi rationem legis formaliter: quia sive intelligatur, sive non, æquè jam manet impossibile factu, ne illam impletat Christus.

2. PARITAS est. Christus non fuit incapax juramenti; ergo neque præcepti obligantia conscientia.

RESPONDE TUR. Juramentum posse cogitari, vel respectu eorum quæ poterant non fieri, idque actione honestâ: vel respectu eorum, quæ non poterant non fieri nisi actione in honestâ, respectu illorum priorum, potest haberi juramentum, quia & adstrictio, respectu posteriorum, distinguendum est in juramento. Primo, hoc quod est Deum invocare in testem, & hoc etiam tunc haberetur. Secundo, adstrictio & obligatio, hæc tunc frustranea & otiosa esset, sicut & præceptum respectu talium.

3. PARITAS est. Christus erat capax voti, nam etiam Beatissima erat incapax peccandi, & tamen emisit votum perpetuæ Virginitatis. Agnoscent id Patres fecisse Christum, secundum illud Psal. 21. *Vota mea reddam, &c.* Es, si Deus fuit capax aliquid promittendi Christi: cur non Christus Deo? stante saltem visione beatâ, est impossibile peccatum, & tamen stante visione, quam habuit Beatissima, ligabatur votis suis: ergo etiam Christus capax præcepti, obligatur in conscientia.

RESPONDE TUR. Etiam voti erat Christus capax, non nisi respectu eorum, quæ poterat non fecisse,

fecisse, in quo paritas est, cum præceptis, etiam in simili materia, faciendis. Addo, in voto duo distingui posse, (sicut in simili dictum de iuramento) Primo, ipsa præcisæ oblatione rei meioris. Secundò obligatio, ut non possit non facere. Primum illud est primarium in voto, posseque dici, quod habeat effectum etiam respectuorum, quæ non poterat non facere Christus. Secundum autem est secundarium, & frustaneum in Christo: quia sive obligaretur voto, sive non, impossibile illi hoc erat factu, si fuit materia, quam cetero qui non posset non facere Christus.

3. ARGUMENTUM. Quia oppositi supponunt, præfinitionem divinam absolute, operationum Christi Domini, antecedenter revelationem ipsi, ita obligare Christum, ut si per impossibile illi opponeatur, peccaret: quia sic conaretur frustrari voluntatem divinam.

RESPONDETUR. Cum præfinitiones illæ sint respectu eorum, quæ poterat Christus facere, & non facere, honesta actione, antecedenter ante præfinitionem: ideo adhuc datur & præfinitioni, & præcepto locus. Sed nego formatas præfinitiones, respectu eorum, quæ non poterat non facere; consequenter nego, respectu illorum, dari etiam potuisse præceptum.

Punctum Difficultatis 2.

Rationes Partis Negantis.

1. RATIO est ab Authoritate.

1. AUTHORITAS est Chrysostomum, Homil. 59. *Qui à se ponit, (supple actionem) præcepto non indiget.* Item Homil. 75. *Nego enim leglatorem legi subditum esse oportere.* Item: præceptum (inquit) se à Patre accepisse dicens, nihil aliud ostendit, quānadem Patri viderit, quod ipse facit. Et post pauca, *Nihil autem aliud hoc in loco præceptum significat, quām cum Patre concordiam.* Idem habet Homil. 28. in Epist. ad Hebr.

RESPONDETUR. Prima authoritas ostendit, Christo non datum præceptum, nisi præsupposita oblatione illius voluntariæ. Secunda loquitur, de subditione legilatæ, non præconsultâ illius voluntate, vel de subditione puris creaturis debitâ. Tertia ostendit, non fuisse illud præceptum latum, eomodo, quo nobis; sed præcisæ multis, quæ non decerent dignitatem Christi. Quoad alterum, ostenditur libertas Christi, in illis præceptis servandis, quæ venit nomine concordia; sed non negatur, illam ipsam concordiam, Christo intimatam, potestate legislativâ, & reddente Christum obedientem.

2. AUTHORITAS Nazian. orat. 4. *Perspicuum est utique, Patrem quidem, redemptoris præsum accepisse, non tamen quod petierit, aut eo opus habuerit.*

RESPONDETUR. Nazianz. hoc loco significare, quod nulla fuerit Deo necessitas, aut indigentia, ut salvaret hominem; & quod ad hoc, sponte se suâ obtulit Christus; secundum dicta de libertate.

3. AUTHORITAS Anselmi lib. 1. *Cur Deus homo, cap. 9.*

RESPONDETUR. Illic non negari, quod illic præceperit mortem. Insuper authoritates hæ solvi possunt, vel de præcepto comminativo pœna, vel de præcepto ingenuis indebito, v. g. coactivo, ad quod propositum, afferatur ille locus Anselmi ibidem. *Non ergo cogit Deus, Christum mori, in quo nullum fuit peccatum.*

2. RATIO est. Præceptum obligans in conscientia, est obligans sub peccato; at obligare sub peccato, non aliud est, quām obligare sub merito & dignitate pœnae; dignitas autem pœnae repugnat, cui pœna repugnat: ergo cum repugnat Christo præceptum comminativum, repugnat etiam directivum, obligans in conscientia.

RESPONDETUR. Negando minorem, cum enim definitivè peccatum non sit meritum & dignitas pœnae, bene salvari potest obligatio sub peccato, sine illo merito, & dignitate pœnae. Posset item Deus dispensare cum aliquo, de incursu pœnae ob peccatum, etiam antecedenter, & non dispensare, ne peccet, quod multò magis procedit de ipsis, quæ nec dispensari à Deo possunt; & tamen circa meritum pœnae, potest dispensatio, aut potius indulgentia divina intercedere.

INSTABIS 1. Poterat Christus absolute non mori; ergo non fuit illi injunctum præceptum obligans in conscientia, de subeunda morte. Antecedens probatur ex Joan. 10. v. 18. Matth. 27. v. 52.

RESPONDETUR. Distinguendo consequens. Ergo non fuit illi injunctum præceptum, moriendi, non præconsultâ libertate Christi. Concedo, præconsultâ, Nego.

INSTABIS 2. Nominis præcepti impositi Christo, non aliud intelligitur, quām beneplacitum Patris. Unde etiam Marci 4. v. 27. appellatur hoc consilium Dei, quod judices Christi, decte reverant fieri.

RESPONDETUR. Beneplacitum, non est actus legislativi, cum etiam pati & inferiori conveniat, habere complacentiam, cum affectu ut fiat; jam autem præceptum, involvit quidem, ut fiat, sed insuper obligationem, quia tenetis, cum volo, negoq; quod talis actus Dei non potuerit fieri circa actionem Christi. Quando autem decretum de morte appellatur consi-

lium, hunc sensum habet: quia ipse Deus, pro sua libertate, ut consuleret generi humano, & provideret, tale decretum de illius salute formavit.

INSTABIS 3. Christus, mandatum appellat, respectusui, voluntatem Partis, etiam non obligantem in conscientia, ut habetur Joan. 12. *Ipsé mihi mandatum dedit, quid dicam, & quid loquar.* Ergo mandatum moriendi, non erat præceptum proprium, obligans in conscientia.

RESPONDETUR. Concedo quidem, quod interdum mandatum sumatur pro consilio: quia scilicet ita affectus est is, qui illud exequitur, ac si mandato non ligaretur; sed nego exinde sequi, non posse talia verba intelligi, de mandato rigoroso; eò, quod in his quidem, secundum subiectam materiam, debeat id intelligi de materia consilii, alibi de materia præcepti. Deinde negant alii, etiam ea, quæ ponit antecedens, non fuisse Christo manda.

3. RATIO est. Esparzæ. Comminatio legislativa, est voluntas inferendi aliquod malum, facienti aut omitrenti, intimata potenti facere aut omittere, antequam faciat aut omittat; redditque talem actum, vel omissionem, intrinsecè impeditivam boni oppositi; quod impeditivum, si impediat in æternum, erit peccatum mortale: si ad tempus, veniale. Nam peccatum mortale aut veniale, non aliud est, quam impeditivum beatitudinis, vel æternum, vel ad tempus. Si vero malum inferendum non sit privatio beatitudinis, eo ipso non redditur illicitus, & peccaminosus, ille actus; quia nullum est peccatum, ubi nulla est oppositio cum beatitudine & ultimo fine, repugnat ergo Christo, culpæ & poenæ comminatio: quia repugnat metaphysicè, dari in Deo voluntatem negandi Christo beatitudinem, per æternitatem, aut ad tempus; repugnat etiam metaphysicè, Christum peccare; peccaret vero, si ciceret v. g. vel omitteret talem actum: imo & vellit & nollet eandem rem, sub eadem conditione; quia de ratione conditionis impossibilis est, ut eo ipso quod existat, verisicetur eam non existere; consequenter, repugnabit dari comminationem culpæ & poenæ, siquidem hæc comminatio per ejusmodi voluntatem constituitur.

RESPONDETUR. Imprimis, extractio alicujus materiae, ex auctulito ad illicitum, non sit formaliter ista comminatione, sed hæc est consequens: cur ergo, respectu Christi, haberinon potuit talis extractio, & quidem per potestatem præceptivam, adeoque legislativam? Et sicut peccatum non stat formaliter debito incurrendi damnum: quia hoc debitum sequitur ad peccatum; ita nec præceptum statbit hac comminatione, sed id est secundarius effectus legis. Deinde dici potest, comminationem istam tenere, respectu subiecti, cæteroqui potentis frangere illud, etiam supposito,

quod ferebatur præceptum; adeoque id bene haberi in præceptis ordinariis, & per ordinem ad nos; per ordinem autem ad Christum, sufficit per vim legislativam, (quam dari respectu Christi non repugnat) extrahi materiam aliquam, de cæteroqui licita in illicitam. Rursus, non repugnat etiam, sub conditione, comminationem illam Christo fieri: comminationem, inquam quæ sit conditionata etiam ex parte actus (quia de absoluta ex parte actus infra dicitur.) Sed hæc comminatio erit cum addito, non erit autem comminatio absoluta, cum sit impossibile, ut id non faciat Christus, quod præcipitur. Et sicut licet metaphysicè repugnat Christum peccare; bene tamen ponimus, si mentiretur, peccaret, sed impossibile est illi mentiri; ita dicere possumus, quod dicat Deus, si hoc faceret Christus, carceret beatitudine, sed impossibile est, ut vellet hoc facere, dato que illo præcepto, eandem rem velle sub conditione, & nolle absolute, non erit contradictorium: vellet enim non dare beatitudinem, si peccaret; nollet autem absolute negare, utpote sciens non peccaturum. Et sicut scientia, prælucientes illis actibus voluntatis: sunt diversæ: nam priori illi prælucet scientia conditionata, posteriori absoluta: nec se hæc scientia tollunt; ita & voluntates illæ sunt diversæ, nec se tollunt.

INSTAT 1. Cui repugnat timor alicujus mali, illi non potest prudenter fieri comminatio timendi mali: quia fructus comminationis, per se, est timor; repugnat autem Christotimori mali culpa & poena, ut docet S. Thomas. Quia videlicet, timor est de malo possibili evenire timenti; impossibile autem est Christo, ut incidat in peccatum, adeoque puniatur pro peccato.

RESPONDETUR. Imprimis, concedendo totum. Dicit etiam Aldrete, quod non dentur præcepta respectu Christi comminativa; sed inde non sequitur, quod non possit voluntate divinâ, profectâ ab ejus jurisdictione, extrahi aliqua actio, ad rationem jam cæteroqui peccaminosæ futuræ.

INSTAT 2. Repugnat Deum promittere alicui, bonum ipsi impossibile, aut quod est secundum se possibile, sub conditione impossibili: ergo repugnat Deum alicui comminari malum, ipsi impossibile: quale est respectu Christi peccatum, & punitio.

RESPONDETUR. Imprimis, concedendo totum; repugnante tamen comminatione, non repugnat extractio materiae, de non peccaminosa hæc & nunc, ad peccaminosam: consequenter nec repugnabit præceptum.

INSTAT 3. ab Authoritate ad Galat. 4. v. 4. *Misit Deus, filium suum, factum ex muliere, factum sub lege.* Ubi ly sub, notat exhibitionem operum, quæ sub lege continentur; non notat autem incussionem timoris, & comminatio-

nem.

nem. Et S. Thomas, charitati tribuit, quod Christus pro nobis mortem subierit; negat autem vim coactivam. Ibidem 5. v. 18. dicitur. *Si spiritu ducimini, non estis sub lege.* Et 1. ad Hebr. 1. v. 9. *Iustus non est lex postea.* Quorum sensus est; quod justus non operatur ex timore pœnae, cuius comminatio, est distinctiva legis, à consiliis; sed operatur ex adhæsione charitatis, ad voluntatem divinam.

R E S P O N D E T U R. Imprimis, concedendo totum: quia procedit de exclusione comminationis, per ordinem ad Christum, sed negatur, à consiliis, solum hac comminatione, distinguimus præceptum, de quo infra. Deinde possumus intelligi, de exclusione comminationis absolutæ, non conditionatae. Rursus non inde sequitur, non extraxisse Deum aliqua, ex hinc & nunc licet ponibilibus, ad non ponibilis licet. Quod autem mortem charitati tribuat S. Thomas: hoc significat, quod etiam ad obedientiam, præcepto moriendi, ultimè se resolverit Christus, affectu charitatis erga nos. Item ostenditur, non latum præceptum Christo, non præconsultæ illius libertate & voluntate, ex charitate se offerentis ad mortem.

4. **R A T I O** ejusdem est. Non congruebat, nec decebat, ut Filius Dei naturalis, intrinsecè determinatus, ut nihil in honestum ageret, ex legum genere premeretur, quæ imponuntur peccatoribus, aut filiis adoptivis, potentibus filiationi illi renuntiare, pro quo etiam citat S. Thomam, & sicut non præcepta incarnationis, ita nec præcepta mors.

R E S P O N D E T U R. Concedo hoc totum. Sed nego, non decere, ut per vim legislativam, possit extra hanc aliqua actio, ex ponibili licet hinc & nunc, ad non ponibilem licet, de quo in præsenti disquiritur. Addo, absurdum ipsum urgente, dicatur Christo esse præcepta incarnationis: quia hoc ipso inferretur superioritas unius personæ in aliam; jam autem hoc absurdum non infertur, si ponatur præceptum obligativum naturæ assumptæ, & per communicationem idiomatum, personæ: ex quo nulla sequetur in persona inæqualitas; præcipue autem, quia locutiones sacræ, de præcepto innuunt, quas simpli- citer accipi nihil vetat.

5. **R A T I O.** Voluntas Dei, præcipue circa mortem Christi, non erat pure insinuativa majoris perfectionis, sed insuper fuit onerosa, & comminativa alicuius mali, si nollet mori; non enim contulisset illi salutem nostram, si noluisset pati; voluntas autem præcipiens subdito opus, non præcise ut melius, sed cum comminatione mali, infigendi, præceptum appellatur tametsi nullam inducat obligationem; talesque sunt leges purè pœnales.

R E S P O N D E T U R. Concedo, sic sumi posse præceptum; sed querere restat: cur non sit Christi

stus capax præcepti, vi cuius, id quod erat ponibile hinc & nunc, licet actione, extrahatur ad non ponibile licet actione? quod tamen venit propriissime nomine præcepti.

Punctum Difficultatis 3.

Quid tenendum?

P R A E M I T T O 1. *Quando volumus investigare, an aliqua perfectio competit Deo? recurrimus ad hoc, ex sensu Theologico: an seclusis imperfectionibus, & remanente proprio conceptu illius prædicati, possit adhuc tribui Deo? Cujus ratio est: quia unaquæque res habet sua essentialia constitutiva. Hinc constitutivis illis relictis, demptis autem reliquis, manebit adhuc integra rei perfectio. Et ita, si auferas ab igne calorem, manere adhuc potest forma ignis; licet in illa sit radix exigentia caloris. Porro sequentia, & quæ præscindipossunt, salvâ rei perfectione, seu constitutivis ejusdem, in triplici sunt ordine. Velenum sequuntur physicæ, & sunt passiones, aut accidentia distincta realiter, ut calor ab igne; vel sunt sequentia non nisi metaphysicæ: & tales sequelæ prædicatorum, cum sint idem realiter cum essentialibus, (hoc ipso enim non essent solùm sequentes metaphysicæ) ideo sunt tales, ut illis ablati, non sit perfectio futura eadem realiter. Et sicut, si auferantur essentialia, non esset idem: quodlibet enim est, aut non est; ita & ablati quæ identificantur, non crit res eadem realiter. Quia tamen salvari in illis dicitur ratio sequelæ metaphysicæ, & accidentis intentionalis; ideo, in ordine ad nostras intentiones, poterit adhuc sine illis salvari essentialia. Ratio est: quia nostræ intentiones, pro statu præcisionis, non attendunt ad identificationem realem. Et ita seclusa per rationem risibilitate, manet adhuc essentialia metaphysica hominis, licet non maneat realiter homo. Denique quædam sunt, quæ interdum sequuntur se, & connectunt se secum, in uno actu; ita tamen, ut alias in simili actu non connectantur. Et ita, si actus fiat ex duobus motivis, ne connectantur illa motiva inter se, in eodem actu; ne connectantur tamen ita, ut interdum in alia intentione separantur.*

Applico hæc ad præsens. Inquirendo, an præceptum & lex, respectu Christi, rigorosa dari potuerit? investigandum, est, an tota essentialia præcepti, respectu Christi, salvari possit? licet non ponantur ea, quæ cæteroquin in aliquo uno præcipiendo actu connectantur secum; sed ita, ut se per modum sequentium habeant; & sine quibus essentialia præcepti salvari possit.

P R A E M I T T O 2. *Quid sit Lex, Præceptum, Mandatum, Consilium? Lex potius ligat & ordinatur*

* u 3 dinatur

dinatur ad communitem: Præcepta sunt etiam particularium. Unde usus dicendi obtinuit; Religioso A, præceptum est in virtute obedientiæ. Et non dicitur, lex illata est, in virtute obedientiæ. Explicat id multis S. Thomas 1. 2. q. 90. a. 2. & 3. in corp. *Mandatum* quoque à Præcepto distinguit ibidem q. 99. a. 5. in corp. per hoc, quia mandatum est de meliori solùm, & quod per alios mandatur: præceptum autem est de necessario, & quod quis per se jussit.

Consilium, etiam profectum ab eo, qui habet jus præcipiendi, per hoc discernitur a præcepto, quod indicet solùm inclinationem animi, circa aliquid objectum, ortam ex illius speciali prudentia, sine tamen intentione obligandi, quæ est in præcepto, adeoque juxta, S. Thom. 1. 2. q. 108. a. 4. in corp. præceptum importat necessitatem, consilium autem in optione ponitur ejus, cui datur.

Cæterum, quamvis lex & præceptum distingui possint, in præsenti tamen controversia in discriminating usurpantur. *Hac notione terminorum posita,*

PRÆMITTO 3. *In quonam essentia Legis seu Præcepti consistat?* Lex ordinariæ (ut dictum in materia de justitia) ita definitur ex S. Thoma, quod sit quædam regula, seu mensura actuum: (supple moralium) secundum quam, inducitur aliquis ad agendum, vel ab agendo retrahitur, quod totum intelligendum est, de inductione habente rationem debiti; ut videre est 1. 2. q. 99. a. 1. & 5. in corp. ipsa enim agenda, sub præcepto non cadunt, nisi in quantum habent aliquam debiti rationem.

Quia vero à debito præsupponitur jus, jusque est aetivum debiti, cui pro passivo respondeat debitum ex præcepto: ex mente S. Thomas q. 90. a. 1. ad 1. hinc distingui potest præceptum, in aetivum, & passivum, aetivum tenet se à parte præcipiens; passivum à parte ejus cui præcipitur. Porrò ipsum præceptum aetivum versari adhuc potest, vel circa ea, ad quæ liberè se extendit; scilicet circa ea, quæ ideo mala, quia prohibita, vel circa ea, ad quæ necessario se extendit; nempe ea, quæ non possunt non prohiberi. Quæritur ergo, in quo stet essentia & definitio præcepti, ad utrumque hoc objectum se extendentis? dicique potest, quod præceptum aetivum definitive sit, ordinatio impositiva obligationis moralis, procedens secundum potestatem jurisdictionis. *Ordinatio*, est ei communis, cum quibuscumque directionibus: pro differentia non ultima, dicit *Obligationem*, quæ potest etiam ad justitiam spectare. Porrò *obligatio procedens ex potestate jurisdictionis*, est illius ultimæ differentia. Passivum vero præceptum, erit, ordinatio & impositio obligationis, respondens ordinanti &c.

Quodsi quæras, quid sit obligatio: dici potest; quod sit adstringere ad unam partem. Et ita, si Deus dicat: Non mentiaris, adstringit pro sua parte creature libertatem, ut loquatur conformiter menti. Item, si præcipiat festum; adstringit ad abstinentiam operis servilis, quæ adstringit, nonita est intelligenda, quasi vi illius astringatur libertas agenti: sed quia est determinatio malitiae objecti, ad quam se exortrigere, natum est præceptum. Hæc ordinatio, si sit ita impositiva obligationis, ut non potuerit non imponi; versabitur circa objectum de se malum. Si poterat non imponi; versabitur circa indifferens in ante.

Dando autem rationem communem ad præceptum aetivum & passivum, erit ordinatio, cum impositione obligationis moralis, secundum potestatem jurisdictionis, quæ impositio est quid commune, ad aetivum & passivum; & si sit ordinatio aetiva, & impositiva, supponet pro præcepto aetivo; si sit ordinatio imposita, erit præceptum passivum.

In his obligationibus, hæc est differentia: quia obligatione, circa ea quæ non poterant non prohiberi, Deus non adstringit libertatem suam divinam, de hoc extrahendo, ad rationem mali: independenter enim à Dei voluntate, mentiri est malum; adstringit autem suam libertatem, dum vi suâ præceptiva utitur, circa ea, quæ poterant non prohiberi. Rursus, si illius prioris præcepti, non extrahit Deus objectum à conditione objecti honestæ cæterorum actione, independenter à prohibitione divina, exercendi; in posteriori præcepto extrahit. Denique, in posteriori præcepto, est liber utiliud publicet, vel publicet oppositum; in posteriori autem, non est liber, ut publicet v. g. mendacium esse licitum; sed est liber in his, solum quoad modum publicandi, vel per revelationem, vel per dictamen.

PRÆMITTO 4. *Licet formando præceptum, semper debet salvari essentia præcepti; aliter tamen illud respectu ingenuorum, aliter respectu servilium, formatur.* Ostendit hoc ipsa ratio præcipiens in humanis: ipsaque diversitas rerum publicarum: in regno enim electivo, paretur ita Principi, ut tamen supponatur, ipsa electione dari illi facultas, præscribique modus imperandi; & si regimen ingrediatur etiam res publica: imperatur, sed consentientibus, per suos Principales, subditis. Et ratio est: quia licet omne præceptum involvat rationem debiti; ita tamen illam involvit, ut non sit debitum rigorosum; adeoque admittit medium rationis: consequenter admittit attendentiam ad conditionem Personarum. Et si in distributiva (licet hæc ultimæ quiescat in medio rei) attenditur ad dignitatem personarum proportionandam; multo magis id præcepto conveniet.

PRÆ-

PRÆMITTO 5. *Salvari bene posse rationem
præcepti, sine comminatione pœna.*

RATIO. Tum quia, ut dictum, in alio stat essentia præcepti. Tum quia, si potest secundum personarum dignitatem formati aliter & aliter præceptum: Ergo etiam potest esse dignitas, cui non sit intimanda pœna. Tum quia, tunc rationabiliter intimatur pœna, quando rationabiliter præsumitur periculum non obediendi; fieri autem potest, ut sit subiectum capax præcepti, & tamen non sit capax periculi disobediendi. *His præmissis*

FORMANTUR TENENDA.

DICENDUM est 1. *Christum Dominum non
fuisse capace præcepti, de non peccando, circa ea,
qua de se mala sunt.*

PROBATUR 1. Quia non potest homini imperari, ut ex obedientia sit homo: Ergo neque potest imperari Christo, ut v.g. non mentiatur; idq; ideo: quia non magis est impossibile homini, ut non sit homo, ac est impossibile Christo, ut mentiatur.

PROBATUR 2. Quia non potest Deus impremituim cuquam impossibile: Ergo neque prohibere id Christo, quod, quamvis non censeretur illi prohiberi, est impossibile ut committat; non enim est major ratio, cur non habeat & quallem vim retrahendi, à præcipiendo, ac à prohibendo, impossibilitas faciendi, utrobiq; inclusa.

PROBATUR 3. Quia per ordinem ad talia objecta, formatum Christo præceptum, & esset obligatio moralis à potestate jurisdictionis imposta, ut supponitur; & non esset: quia respectu cuius obligatio non habet effectum suum formalem obligandi, respectu illius non est obligatio. Tum quia respectu cuius, unio ita se habet, ac si non esset unio: respectu illius non est unio: Ergo idem est de obligatione. Tum quia, antequam esset obligatio, non erat obligatio: Ergo etiam cùm est obligatio, si non habet effectum formalem obligandi, non est obligatio. Tum quia obligatio, hoc ipso seipsum non habebit, si non obligabit; & cùm nihil possit non habere seipsum, & non esse seipsum: etiam obligatio non potest non obligare. Minor principalis probatur, nempe hæc. Sed obligatio, per ordinem ad talia, respectu Christi, non poterat habere effectum suum formalem. Quia non censeretur obligari is è obligatione, ne mentiatur v.g. cui sive obligatio illa accedit, sive non, mendacium est factu impossibile: redibuntque rationes immediate pro majori facta. Deinde, obligatio necessariò debet esse præsupponens liberum: & quod, nisi ligetur, defectu obligationis, extendet se ad hæc, ad quæ non præsupponitur ligari: Christus autem non erat liber respectu mentiendi, sed necessitatibus ad non mentiendum.

OBJICITUR 1. Si Christus non erat capax præcepti, v.g. circa non mentiendum: Ergo si per impossibile mentitus fuisset, commississet nonnisi peccatum philosophicum; quia nullo modo sibi prohibitum à Deo.

RESPONDETUR. Peccatum philosophicum non per hoc formalisatur, quod fiat circa rem à Deo non præceptam: sed quod patetur, sine advertentia ad Deum; quod in impossibili illo mendacio Christi non esset: diceret enim Christo conscientia illius, quod hoc mentiri, quod est mihi impossibile, displicat Deo, & fundet ejus aversionem, licet, per impossibile, mentiendo, non commississet inobedientiam rigorosam & formalem, sed solum materiale; ponendo mendacium, quod est materia cæteroqui talis, ut Deus illam prohibuerit.

OBJICITUR 2. Prohibitum naturæ intellec-tuali creatæ, ut sic, est prohibitum etiam Christo; aliás hoc ipso non esset prohibitum naturæ intellec-tuali ut sic; prohibitum autem Christo, est præceptum Christo.

RESPONDETUR. Prohibitum materialiter toti naturæ intellec-tuali, est etiam prohibitum Christo; ita tamen, ut hoc non veniat nomine præcepti formaliter. Porro nomine præcepti materialiter, venit id, quod est dissonum naturæ intellec-tuali; præceptum autem formale, insuper requirit usum potestatis, jurisdictionis: qui usus non habetur, nisi respectu puræ creaturæ: hinc etiam respectu Dei, mendacium est dissonum; & tamen respectu Dei, non est præceptum, de non mentiendo.

OBJICITUR 3. Hoc, quod est dissonum naturæ intellec-tuali, potest adhuc prohiberi specialiter à Deo, datque locum legi divinæ: Ergo & hoc, quod cæteroqui est impossibile factu Christo, potest reddi prohibitum, prohibitione divina.

RESPONDETUR. Disparitatem esse; quia in casu antecedentis, datur effectus illius præcepti, nempe determinatio illius objecti, à parte Dei, extractioq; illius ad statum peccati proximè Theologici; jam autem in casu consequenti, non habebit præceptum ullum effectum, ex jam dictis.

DICENDUM est 2. *Respectu eorum, quæ cæteroqui potuissent honesta actione fieri, vel non fieri, datur locus præcepto, respectu Christi.*

PROBATUR 1. Omnibus illis authoritatibus, Scripturæ, & Patrum, quæ innuunt de præcepto dato Christo; & in particulari de præcepto moriendi; quam tamen mortem, independenter à præcepto, potuisset Christus oppetere, vel non oppetere: *Nemo enim animam ejus tollebat ab eo.*

PROBATUR 2. Quia in tali præcepto, nulla repugnancia; possibile ergo erat respectu Christi; & si supponatur, de facto latum fuisse hoc

præceptum, simpliciter accipientur, & ut so-
nant, verba Patrum.

PROBATOR 3. Quia vel poterant, respectu
Christi, extrahi aliquæ materiæ, ut non possent
jam honestâ actione exerceri, vel non poterant
extrahi? si non poterant extrahi: Ergo non po-
terat Christus, nisi mori; nam nunquam actione
honestâ potuisset exerceri, non mori: ut sup-
ponit respondens, dum negat, posse præcepto
extrahi materiam, ut non fiat jam honestâ actione
id, quod cæteroqui actione honestâ fieri po-
tuisset; nullaq; dabitur in Christo libertas. Si
poterat extrahi: hæc extrahtio, non potest fieri
solo consilio; quia licet fiat oppositum consilio,
honestè fit: ut honestum est, esse divitem, et
iam posito consilio Christi, de paupertate: Er-
go illa materia debet extrahi vi præceptivâ.
Quod autem dicitur, hoc ipso futurum Christum
servum; id non convincit: quia phrasis
est Scripturæ, Formam, inquit, servi accepens.

DICENDUM est 3. Admissò præcepto, circa
predicâ, non debet admitti, quod adjungatur com-
minatio pœnae.

PROBATOR 1. Non potest fieri Christo præ-
ceptum rigorosum, de non mentiendo: Ergo
nec comminativum: quia illorum utrumque
frustra foret; & sicut, frustra esset præceptum
de non mentiendo: quia sive fiat præceptum,
sive non fiat, impossibile est Christum mentiri;
ita & comminatio pœnae est impossibilis: hæc
enim supponit culpam, impossibilis autem est
suppositio culpæ, in Christo.

PROBATOR 2. Quia præcepta, respectu ho-
minum, non æqualiter formantur, salvâ esen-
tiâ præcepti; nec omnibus, quibus præcipitur,
fit comminatio pœnae, sed non nisi parum inge-
nuis: Ergo neq; Christo, debebat Deus com-
minari pœnam; cujus tanta ingenuitas.

PROBATOR 3. Quia comminatio pœnae,
non est essentia præcepti, sed est aliud actus, na-
tus sequi præceptum: non enim ideo aliquid
præcipimus, quia comminamur; sed commina-
munt, supposito præcepto. Deinde commina-

tio, cùm sit actus voluntatis, debet habere præ-
lucentem sibi actum intellectus, qui non potest
prælucere hæc; quia, ut comminatio pœnae sit
prudens, debet supponere possibilitatem rea-
tus, qui in Christo non potest supponi.

Addo. Quando jam, ex factibili cæteroqui
honestâ actione, extrahitur objectum, ad non
factibile honestâ actione, idque per ordinem ad
Christum; hoc ipso, exerit sele impossibilitas
peccandi, redditq; illud objectum impossibile
Christo: quâ redditione impossibilitatis pos-
tâ, informatur jam divinus intellectus, non es-
se comminandum; siquidem jam evadit illud
impossibile ut fiat.

Sed potestne Deus Christo comminari culpam?
Siperly comminari culpam, intelligatur extrahi
materia ad rationem prohibita: vi secundæ
conclusionis, capax est Christus comminatio-
nis culpæ: si per ly, comminari, intelligatur in-
timatio culpæ, quæ nata est fieri post latum præ-
ceptum: sic non est etiam comminationis cul-
pæ capax Christus; quia sive illa comminatio
fiat, sive non fiat, jam lato illo præcepto, non
poterit illud non facere Christus. Hinc præ-
ceptum illud, de quo 2. conclusio, ita intelligen-
dum est formari: Hoc potuisset honestâ cæ-
teroqui actione fieri vel omitti, sed præcipio ut
fiat; non verò sic: Hoc non fac, quia si feceris,
peccabis: antequam enim intelligatur istud,
Si feceris, peccabis, incipit jam occupare illam ma-
teriam, & ad illam se exporrigeret, impossibili-
tas peccandi, enervatq; vim ponibilitatis illius
actus, qui intinset peccatum.

Neque valeat si dicas. Saltem est Christus ca-
pax conditionatae comminationis: si enim res
fit de conditionata comminatione, quoad cul-
pam, illius est capax Christus: verè enim dicitur
intellectus divinus Deo; si hoc faceret, pecca-
ret humanitas Christi. Sed non est necesse, ut
sequatur actus voluntatis absolutus (de quo hic)
quo dicat; volo punire si faciat. Ratio: quia
ne ad illud volo absolutum profiliatur, obes-
prævisio absoluta impossibilis
culpæ.

APPEN.